

Četvrtak, 4. jul 2002.
Svedok Ali Đogaj (Ali Gjogaj)
Svedok Halit Beriša (Halit Berisha)
Svedok Hisni Beriša (Hysni Berisha)
Svedok Sandra Mičel (Sandra Mitchel)
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.00 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

TUŽILAC ROMANO: Časni Sude, dozvolite mi da se obratim Sudu. Želela bih da raščistimo konfuziju do koje je juče došlo u vezi sa datumima i transkriptom. U transkriptu je došlo do greške kada sam se ja obratila Sudu i kada sam rekla da je datum bio april 2000. godine, za događaje koji su se odigrali na strelištu. Časni Sude, događaji na strelištu dogodili su se u aprilu 1999. godine, a zatim, 24. maja 2000. godine, svedok je otišao na lice mesta sa predstavnicima Tužilaštva, te je 12. juna o tome dao izjavu. Ja mislim da je došlo do zabune kojoj je takođe doprineo i optuženi sa nekoliko njegovih pitanja i na kraju je došlo do toga da smo imali zabunu u vezi sa datumom. Međutim, ako pogledate izjave, obe izjave su apsolutno jasne.

SUDIJA MEJ: Gospođice Romano (Romano), bojim se da je vaš sažetak bio zbunjujući i da je u sažetku stajao pogrešan datum.

TUŽILAC ROMANO: Da, radilo se o greški u kucanju.

SUDIJA MEJ: Pa budite, molim vas, ubuduće pažljiviji.

TUŽILAC ROMANO: Svakako.

SUDIJA MEJ: U redu, sada moramo optuženom da dozvolimo još nešto vremena za unakrsno ispitivanje, da se razjasni ta stvar. Unakrsno ispitivanje biće ograničeno samo na pitanja o ekshumaciji na strelištu i izjavi koja je o tome data, budući da je juče došlo do konfuzije kada su o tome postavljena pitanja. Ipak, na samom početku, gospodine Tapušковиću, da li ste vi želeli još nešto da pitate ovoga svedoka, budući da smo vas juče zaustavili?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Pa, časni Sude, ceneći to, ja bih, pošto obavi unakrsno ispitivanje gospodin Slobodan Milošević, ako mi dozvolite.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ukoliko želite da postavite više pitanja o izjavi i strelištu, sada kada smo razjasnili datume, možete to da uradite. Pitanje koje ste vi juče otvorili izgleda da je sledeće: zašto u prvoj izjavi koju je svedok dao Tužilaštvu nije bilo pomena strelišta?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Prvo želim da se osvrnem na ono šta smo maločas čuli od ove druge strane. Čak i kada bi bilo napisano u izjavi tako, ja se onda pitam čemu služi unakrsno ispitivanje ako ne, između ostalog, naravno, u interesu saznavanja istine, između ostalog i da ospori ono šta piše u izjavi. Međutim, želim da vam skrenem pažnju da je juče dat dodatak izjavi Ali Đogaja (Ali Gjo-gaj) koji kaže: "Ja, Ali Đogaj želim napraviti sledeći dodatak izjavi koju sam dao u izjavi od 27. februara 2000. godine i 1.marta 2000. godine, umetnuti posle prvog paragrafa na stranici: ova se izjava odnosi na događaje iz aprila ili maja 1999. godine kada me je policija uputila da pomažem u ekshumaciji tala u Pustom Selu (Pustasel) u opštini Orahovac (Rahovec) i u ponovnom sahranjivanju tih tela na različitim mestima, Zrze (Xence), Dušanovo (Dushanove), Prizren (Prizren)" i tako dalje. Dakle i taj dodatak i ta ispravka odnosi se na one radnje koje smo juče ustanovili da su se događale, a, znači, vršena je ekshumacija, policija snimala tela, odnošena na pregled u bolnicu, posle toga sahranjivana, iako na vaše insistiranje da se radi o masovnim grobnicama, svedok je

odrovorio da je svako sahranjivan u posebnu grobnicu, pojedinačno i u skladu, pretpostavljam sa...

SUDIJA MEJ: Ja nisam insistirao na tome, ja sam tek rekao da je to mogućnost, jer mi stvarno nije bila jasna, a onda je svedok to razjasnio. Izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 13 grobova za 65 tela, a vi ste rekli da su masovne grobnice. Dakle to smo raščistili i...

SUDIJA MEJ: Čekajte, stanite. Sada je ovde svedok i on je došao da završi sa unakrsnim ispitivanjem. Imate li pitanja za ovog svedoka ili ne? Ako nemate, onda ću ja da mu postavim jedno pitanje i nakon toga ćemo da ga pustimo da ide.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Đogaj, da li smo juče... Molim vas, juče ste ovde izjavili i to pod zakletvom, čuli smo u mikrofon, da li smo juče konstatovali da se iskopavanje na strelištu o kome govorite i gde pominjete nekakvu hladnjaču i tako dalje, događalo u proleće 2000. godine? Je li to tako ili nije?

SUDIJA MEJ: Ako je on to juče i rekao, rekao je zato što je došlo do konfuzije. Koliko se ja sećam, on to nije rekao. Taj datum došao je od zastupnika Tužilaštva. Gospodine Đogaj, gledajte, ovde se radi o sledećem: ja ću da iznesem to, jer mislim da ćemo inače samo da potrošimo još vremena i to nepotrebno. Dakle ovako: sećate se da ste vi dali izjavu u martu... Samo trenutak, samo trenutak, sada ja postavljam pitanja svedoku. Molim vas da me ne prekidate. Gospodine, vi ste dali izjavu u martu 2000. godine. U toj izjavi niste spomenuli strelište. Da li me pratite? Da li me pratite? Vi ste, znači, to strelište spomenuli u kasnijoj izjavi. Molim vas da nam objasnite kako je došlo do toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li mogu ja da nastavim sa pitanjima?

SUDIJA MEJ: Ja prvo želim da čujem odgovor svedoka. Gospodine Đogaj, da li shvatate o čemu se radi, da li shvatate pitanje? Vi ste dali dve izjave. Sećate se da ste dali dve izjave Tužilaštvu.

SVEDOK ĐOGAJ: Da.

SUDIJA MEJ: Dobro. U prvoj izjavi govorili ste samo o Pustom Selu, o tome kako ste odvozili leševe iz Pustog Sela.

SVEDOK ĐOGAJ: Da.

SUDIJA MEJ: I tek u drugoj izjavi koju ste dali nekoliko meseci kasnije, spomenuli ste i strelište.

SVEDOK ĐOGAJ: Da.

SUDIJA MEJ: E sada, pitanje glasi: zašto u prvoj izjavi niste spomenuli strelište?

SVEDOK ĐOGAJ: Zato što kad sam davao prvu izjavu, oni su došli i pitali me o Pustom Selu, a tek kasnije su me pitali o strelištu.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moram da stavim primedbu, gospodine Mej (May), jer ja upravo na činjenici da u prvoj izjavi nije to pominjano, a da je Tužilaštvo naknadno insistiralo da se ovo drugo dešavalo u isto vreme, prvo što je malo verovatno, pa sam ja zbog toga i posumnjao da se radi o istom vremenu i tražio od gospodina Đogaja da potvrdi kada je strelište bilo aktuelno i on je potvrdio da je to bilo proleće 2000. godine. I to smo svi u ovoj sali čuli. Prema tome, molim vas, gospodine Đogaj, da li ste vi juče potvrdili da su ti događaji bili u proleće 2000. godine, da ili ne?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Taj se događaj dogodio u proleće 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate da ste juče rekli da se dogodio u proleće 2000. godine?

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, nema smisla da se svađate o tome šta je juče rečeno. Možda ste u pravu, moraćemo da proverimo transkript. Možda je on to zaista juče rekao. U tom slučaju mi možemo da izvučimo zaključke. Isto tako, možda ga je zbunilo vaše ispitivanje, to je sasvim moguće. Mi ćemo morati o tome da donesemo zaključak kad pročitamo transkript. Ja mislim da sada nema smisla da se svađate sa svedokom o tome šta je on juče rekao. Imate li drugih pitanja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ne vidim da je svađa ako pitam svedoka da li se seća da je juče rekao da se događaj dogodio u proleće 2000. godine?

SUDIJA MEJ: Imate li drugih pitanja za ovog svedoka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Od juče kad se završila sednica, gospodine Đogaj, s kim ste vi ovde od ovih predstavnika razgovarali? S koliko njih ste razgovarali?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: O kojim ljudima sad govorite, gde je to?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja pitam od juče, kad je napravljena pauza, znači kad je prekinuta sednica od juče, negde u 14.00, pa do jutros, znači s kim ste razgovarali?

SUDIJA ROBINSON: To je previše uopšteno pitanje. Ukoliko vi želite da saznate da li je on razgovarao s nekim iz Tužilaštva, recite da li je to ono o čemu govorite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, samo vas pitam s kim ste razgovarali?

SUDIJA MEJ: To je previše uopšteno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Zašto je uopšteno pitanje?

SUDIJA MEJ: Zato jer je previše uopšteno, ja sam vam već odgovorio. Pitanje je sledeće: gospodine Đogaj, jeste li juče razgovarali sa bilo kim iz Tužilaštva, pošto je sednica završena, od kako smo se ovde videli poslednji put?

SVEDOK ĐOGAJ: Ne.

SUDIJA MEJ: Jeste li razgovarali sa bilo kojim istražiteljem?

SVEDOK ĐOGAJ: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste s nekim razgovarali, gospodine Đogaj?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne govorim o Predmetu.

SUDIJA MEJ: Ne, ne radi se o tome da li ste vi razgovarali o ovom Predmetu ovde ili o vašem svedočenju o ovom Predmetu.

SVEDOK ĐOGAJ: Ne.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S kom ste razgovarali juče?

SUDIJA MEJ: Ne. Pitanje je da li je s nekim razgovarao o ovom Predmetu i odgovor na to je "ne". Ako nemate drugih pitanja onda treba sa ovim da završite. Idite na relevantna pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koji su razlozi da ste promenili iskaz od juče, preko noći do danas? Koji su razlozi da juče kažete "2000. godine", a danas kažete "1999. godine"? To je razlika godinu dana...

SUDIJA MEJ: Opet se vraćete na istu stvar, znači svađate se o tome šta je on juče rekao. On je svoj iskaz dao, mi imamo transkript te sednice, to može da se pročita i onda mogu da se izvuku zaključci. Gospodine Tapušковиću, imate li vi pitanja za ovog svedoka?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Pa, časne Sudije, ja mislim da bi trebalo da se razjasni nešto još. U obe ove izjave se govori o tome da je taj događaj o kome on priča bio u aprilu mesecu 1999. godine, tako piše u njegovim izjavama. I u jednom i u drugom iskazu. Da li se i jedan i drugi događaj o kome on danas govori i razdvaja ih, dogodio u aprilu mesecu? Jer evo, imate...

SUDIJA MEJ: Ja mislim, da budemo pravični, da se u prvoj izjavi govori april ili maj, ili čak samo proleće, a onda u razjašnjenju stoji april ili maj.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Tako je, a u vezi sa drugom izjavom, decidirano kaže u aprilu mesecu. Evo, kaže u aprilu mesecu. Tu ne spominje maj, četvrti pasus druge izjave. E sad me, pored toga, interesuje: naveo je da je to šta je radio u oba slučaja, kako kaže, radio sa čovekom sa nadimkom "Buda", Šefket Salihu (Shefket Salihu), Dževdet Mazreku (Xhevdet Mazreku), Jusuf Krasnići (Jusuf Krasniqi) i takođe je naveo da su to isto uradili u ovom drugom, kad je govorio ponovo, naveo je ista lica. Da li može da kaže s kim je radio prvi put, a s kim je radio drugi put? Gospodine Đogaj, naveli ste da su oba puta bili isti ljudi, potpuno isti ljudi sa vama, je li tako ili nije?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Jeste li sigurni da su bila dva događaja?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da.

SUDIJA MEJ: Imate li dodatnih pitanja, gospođice Romano?

TUŽILAC ROMANO: Ne, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Gospodine Đogaj, time je vaše svedočenje završeno. Hvala vam što ste došli da svedočite pred Međunarodnim sudom. Sada možete da idete.

SVEDOK ĐOGAJ: Hvala vama.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs (Nice).

TUŽILAC NAJS: Tri veoma kratke administrativne stvari na otvorenoj sednici i jedna kratka na privatnoj. Od ove tri za javnu sednicu, prvo: K-30 svedočiće bez zaštite. Drugo, Pretresno veće je tražilo dodatne podatke o obelodanjivanju izveštaja veštaka. Vi ste ih tražili pre dva dana. Mi imamo te informacije u obliku tablice slične uobičajenoj tablici svedoka, ali detaljnije, pa ćemo to da vam dostavimo.

SUDIJA MEJ: Kad već govorite o izveštajima veštaka, mi smo to pogledali i u Pravilniku (Rules of Procedure and Evidence), ni u našem nalogu nije jasno navedeno da li to treba da se prevodi ili ne. Mislim da ste vi zauzeli stav da to ne treba da se prevodi.

TUŽILAC NAJS: Mi smo zauzeli stav da Pravilnik to ne zahteva, ali mi to ipak prevodimo. Jedini problem je, naravno, problem prioriteta u prevodilačkoj službi, naročito kad se radi o dokumentu za koji Pravilnik ne zahteva prevod, međutim mi to ipak nastojimo da prevedemo.

SUDIJA MEJ: Pitanje o kome mi onda moramo da odlučimo u ovom slučaju je koliko je vremena potrebno optuženom da ima izveštaj na svom jeziku.

TUŽILAC NAJS: Mi to radimo što je moguće brže, imajući u vidu pritisak na prevodilačku službu.

SUDIJA MEJ: Međutim, radi se o tome da to vreme može da ima uticaja na raspored svedoka.

TUŽILAC NAJS: Shvatam. Kada vidite ovu tabelu, možda će posebno da vas zainteresuje šta stoji o svedoku Filipu Kuu (Philip Coo) i videćete kog je datuma prevod njegovog izveštaja dostavljen.

SUDIJA MEJ: On je lokalni svedok?

TUŽILAC NAJS: Svakako.

SUDIJA MEJ: Ako njega budete morali da odložite, da li ćete moći da popunite prazninu? Sad samo spekuliram.

TUŽILAC NAJS: Ne znam, obavestiću vas. Dakle, to je bila druga stvar... Upravo vidim da vam dele našu tabelu. Ja ću takođe da kažem, bilo lično, bilo putem nekog drugog, da li će da bude problema da se popuni praznina, bar kad je reč o gospodinu Kuu, ukoliko se odluči da je 16. jul prerano za dostavljanje izjave na BHS-u. Videćemo. Treća stvar, gospodin Hendri (Ian Robert Hendrie). Gospodin Hendri bi trebalo da danas doleti kako bi optuženi mogao sutra dalje da ga unakrsno ispituje. Ovo je bilo dosta nepraktično za gospodina Hendrija, jer nije mogao vrlo lako da dobije odobrenje svog poslodavca da dođe ovamo. Moja namera, u skladu sa normalnom praksom, je da mu sam ne postavljam neka posebna pitanja o temi o kojoj će da bude unakrsno ispitivan. Ja ću samo da predam ovo za prikladnu unakrsno ispitivanje u svetlu sa stavom koji je optuženi zauzeo o nedavnim svedocima, posebno ambasadoru Vokeru (William Walker).

SUDIJA MEJ: Ovo je optuženi lično i on obično teže postavlja pitanja, on ne može dobro da formuliše pitanja i za Sud će možda

da bude bolje da vi ta pitanja postavite, a da optuženi onda unakrsno ispituje o tome.

TUŽILAC NAJS: U redu, mi smo bili veoma pažljivi i nismo mu, naravno, rekli detaljno o čemu će da bude ispitivan, iako je, naravno, on svestan, barem uopšteno, te teme o kojoj će da se govori. Dakle, moja namera ja bila da ja pre nego što on dođe u sudnicu ne prolazim s njim kroz tu materiju, međutim ukoliko vi to želite, mi možemo kratko da ga pripremimo sa fotografijama, a onda posle naših pitanja optuženi može unakrsno da ispituje.

SUDIJA MEJ: Dobro.

TUŽILAC NAJS: I sada, molim vas, minut za privatnu sednicu.

(privatna sednica)

SUDIJA MEJ: Molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK BERIŠA: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite, sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC ROMANO

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Beriša (Halit Berisha), molim vas da Sudu kažete svoje puno ime i prezime.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Halit Beriša, rođen 5. avgusta 1943. godine u Suvoj Reci (Suhareke).

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Šta ste po zanimanju?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ja sam nastavnik matematike

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Beriša, vi ste Tužilaštvu dali izjavu 17. avgusta 2001. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: 17. avgusta 2000. godine.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Jeste li sigurni?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, siguran sam.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Molim da se svedoku pokaže izjava.

SUDIJA MEJ: U redu, molim da se svedoku pokaže izjava.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Beriša, molim vas da pogledate datum izjave. Ja ovde imam albansku verziju.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: 27. avgust 2001. godine.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala, gospodine Beriša. 13. marta 2002. godine, da li se sećate da ste u Suvoj Reci bili na sastanku sa predsedavajućim službenikom Sekretarijata (Registry) ovog Suda i tada vam je pročitana ta izjava i vi ste potvrdili da je sadržaj tačan? Da li je to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Kada ste stigli u Hag (The Hague), gospodine Beriša, vi ste takođe dali par ispravki na vašu izjavu i ja ću njima da se pozabavim za koji trenutak. Da li je to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Izmena se odnosi na stranicu 4, prvi pasus, peti red engleske verzije izjave. Ovo ne potpada pod proceduru 92bis... Ono šta svedok ispravlja je sledeće, citiram: "Mi smo toga dana otišli zbog ofanzive do koje je došlo iz Mušutišta (Mushtishte) prema Bužali. Moj brat i porodica su vozili prema Albaniji (Albania) preko Prizrena. Policija ih je zaustvila i rekla njima da se vrate u Šavrovo (Savrove). Ja i moja dva sina smo se krili

u šumi blizu Bužale. Dva dana kasnije smo se svi skupili u Šavrovu gde smo bili dva dana, pre negi što smo se vratili u Suvu Reku". Izjava ide dalje, citiram: "Otišao sam u šumu sa svoja dva sina 7. aprila 1999. godine". Da li su tačne ove ispravke koje smo upravo pročitali?

SVEDOK BERIŠA - ODGOVOR: Da, jedna ispravka koju sam dao je sledeće: da sam se ja s njima sreo nakon što sam se vratio iz Prizrena. Ja ih nisam sreo u Prizrenu, već u selu Šavrovu, kad sam se vratio iz Prizrena.

TUŽILAC ROMANO: Hvala, gospodine Beriša. Sada želimo da se ova izjava svedoka uvrsti u spis.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva 240 za originalnu verziju, a za redigovanu verziju 240(A).

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Svedok je Albanac sa Kosova. Izabran je za predsednika opštine Suva Reka 24. maja 1989. godine i bio na tom položaju do 5. aprila 1991. godine kada su ga prisilno uklonili sa tog položaja odbornici Srbi Skupštine opštine Suva Reka i tajna policija. Od tada je svedok nezaposlen sve do 8. oktobra 1999. godine kada je postavljen za potpredsednika opštine Suva Reka. Svedok opisuje događaje od 24. marta 1999. godine do 21. maja 1999. godine. On priča o onome šta zna u vezi sa pokoljem šire porodice Beriša 26. marta 1999. godine. Opisuje pojačane kretnje srpskih snaga u Suvoj Reci, ističe da su snage nosile uniforme različitih boja i da su snajperi bili razmešteni po zgradama u gradu. Zbog tih snajpera koji su pucali na civile, kosovske Albance, kretanje je bilo veoma otežano. 25. marta oko 6.30, svedok je razgovarao sa članovima porodice Kuči (Kuci) i Beriša koje su bežali pored njegove kuće. Rečeno mu je da su ljudi u blizini njihovih kuća pobijeni i da su im kuće poharane. 26. marta 1999. godine njegov braćer Jašar (Jashar Berisha) je krenuo na posao i negde oko 12.20 telefonirao kući svedoka izjavivši da su ljudi ubijeni. U trgovačkom centru svedok je pokupio članove svoje porodice i pobe-gao. Kasnije toga dana, nazvao je svoga brata na posao koji mu

je rekao da je pripadnike porodice, Berišu Sedata (Sedat Berisha), Nedžada (Nexhat Berisha) i Bujara (Bujar Berisha) ubila srpska policija i da je čuo pucnjavu, eksplozije i vriske iz trgovinskog centra. 28. marta 1999. godine svedok je čuo eksploziju i video da je minaret džamije uništen. Kasnije te večeri jedan komšija, srpski policajac, je došao njegovoj kući i rekao mu da mora da ide u Albaniju ili će paravojne snage da ga ubiju. Svedok i neki članovi njegove porodice su krenuli za Prizren, ali zaustavila ih je srpska policija koja im je naredila da se vrate. Svedok i njegova dva sina su se sakrili u šumi gde su bili gotovo mesec dana pre nego što su se pridružili njegovoj ženi u kući jednog rođaka. Njegova žena mu je rekla da mu je kuća opljačkana. 21. maja 1999. godine policija je ponovo došla njegovoj kući i naredila mu da ode u Albaniju, izjavivši: "Imaš 15 minuta da odeš za Albaniju i nikada nećeš više da vidiš ovu zemlju". Svedok je napustio kuću sa članovima porodice u dva vozila i priključio se konvoju od oko 5.000 ljudi koji je išao ka Albaniji. Vozila su organizovana od strane policije u centru grada, za one koji nisu imali nikakav prevoz. Na granici su im uzete isprave, vozačke dozvole i registarske tablice. To je učinila policija. 23. juna 1999. godine svedok se vratio na Kosovo. Uz izjavu svedoka se nalazi jedan određen broj dokumenata koji su pronađeni kada se on vratio. Neki su sa diskete koja je nađena u jednom lokalno poslovnom objektu i drugim objektima koji se nalaze u zgradi opštine. To je sve, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Sada se bavimo dokumentima. Izgleda da su na osnovu izjave to dokumenti koji se odnose na Vojsku Jugoslavije u opštini.

TUŽILAC ROMANO: Da, časni Sude, ali mogu da zamolim svedoka da nam kaže nešto više o tim priložima.

SUDIJA MEJ: Mislim da nam nije potrebno više detalja, možemo da ih vidimo ovde. Tu se radi o jedinicama Vojske Jugoslavije. Mislim da nije potrebno o toj temi da pitamo svedoka.

TUŽILAC ROMANO: U redu, hvala vam.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gledam ovu hrpu dokumenata koje sam pregledao za ovaj minut. Ne razumem uopšte kakva je, kakva je svrha ove gomile, ove gomile papira, spisak vojnih obveznika, spisak motornih vozila, odluke Skupštine opštine o nekim stvarima, tekućim, rutinskim, vozači i tako dalje. Objasnite mi, molim vas, zašto ja dobijam sada ovakvu hrpu papira koji je potpuno bezvredan papir?

SUDIJA MEJ: Nije na Pretresnom veću da to objasni. To je nešto čime bi trebalo da se bavi Tužilaštvo. Gospođo Romano, možda možete ukratko, pošto je to optuženi pokrenuo, da nam objasnite relevantnost ovih dokumenata? Ovo je u Suvoj Reci?

TUŽILAC ROMANO: Časni Sude, želim da kažem da ovo nije prvi put da optuženi prima ove dokumente. Oni su već ranije obelodanjeni. Svi dokumenti koji se odnose na ovog svedoka su već obelodanjeni. To su dokumenti, mogu da objasnim Pretresnom veću, koje je on našao kad se vratio na Kosovo. Oni se odnose na situaciju u selu u to vreme i mi ćemo kasnije da ih koristimo kada dođu naši vojni eksperti i kada budu davali svoje komentare u vezi sa sastavom snaga u to vreme. Takođe se tu pominju odluke koje on spominje u svojoj izjavi o tome šta se desilo. Samo trenutak. On je bio predsednik opštine Suva Reka i njega su uklonili sa tog položaja tako da neki dokumenti koji su priloženi takođe govore o toj činjenici, a to je on spomenuo u svojoj izjavi.

SUDIJA MEJ: Znači relevantnost može da se sažme na sledeći način: tu se spominju razne jedinice koje su bile u Suvoj Reci, gde je navodno lokacija bar jednog pokolja i, prema tome, relevantno je u tome što se pominje koje su jedinice tu bile u to vreme. Drugo pitanje koje je malo manje relevantno, uz dužno poštovanje svedoku, se tiče sporova koji su odvijali kada je on bio u opštini. Takođe

se to odnosi na njegovo otpuštanje. I to je relevantno u odnosu na predrasude i diskriminaciju, a u odnosu na kosovske Albance, koja je vladala u to vreme.

TUŽILAC ROMANO: Da, časnici Sude, on takođe daje spisak pripadnika lokalne civilne odbrane i to će, takođe, da bude tema analize vojnog izveštaja.

SUDIJA MEJ: U redu, hvala vam. Gospodine Miloševiću, da li imate pitanja za ovog svedoka?

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako da ne, imam pitanja, nego gledam da nađem neka od tih, neki od tih dokumenata koji bih hteo da upotrebim, da mi razjasni to svedok, ali dobro, da ne gubimo vreme, mislim s obzirom na ovoliku hrpu materijala... Ja ne znam da li je vama logično da vam važi 92bis za ovog svedoka i 45 minuta, ali pretpostavljam da sam se već navikao na vaše odgovore, pa to ostavljam vama. Gospodine Beriša, da li ste pripadnik neke političke partije?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ja nisam član ni jedne političke partije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su angažovani članovi vaše porodice?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ni jedan član moje porodice nije pripadnik bilo kave političke stranke. Imam šest sinova, odrasli su, oženjeni su, moje snaje takođe nisu članovi ni jedne političke partije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete da ste bili predsednik opštine Suva Reka od 24. maja 1989. godine do 5. aprila 1991. godine. Ko vas je izabrao za predsednika opštine? Od 1989. godine, od aprila 1989. godine.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: 24. marta 1989. godine izabran sam od strane Skupštine Opštine Suva Reka. Delegati Skupštine su to uradili takođe na izborima u oktobru 1999. godine, mene su ponovo izabrali članovi Skupštine, sve do 5. aprila kada sam po odluci srpske Skupštine i na predlog saveta Socijalističke partije Suve Reke na silu otpušten i 5. maja izbačen iz svoje kancelarije. Ovo je bilo 1991. godine. Bilo je pet ljudi koji su došli iz Beograda, kao i tri osobe koje su bile iz tog kraja i koji su preuzeli te pločaje. Među njima ja bio Bobek Vuksanović, Tomislav Borisavljević, koji je bio iz tog kraja...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Iz objašnjenja koje dajete neko bi mogao da zaključi da je neko nasilje primenjeno protiv vas. Da li je protiv vas primenjeno neko nasilje tada?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nije bilo fizičkog nasilja, ali mi je rečemo da treba da izađem iz kancelarije pošto više nisam predsednik Skupštine opštine. To je bilo psihološko nasilje zato što srpska Skupština nije bila legitimna i nije imala ovlašćenja da mene otpusti kao predsednika opštine. Samo je Skupština koja vas je izbarala imala pravo da vas otpusti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' mislite na Skupštinu Republike Srbije kad kažete...

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, Republike Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste smenjeni, ne govorite o razlozima, evo slučajno sam u ovoj hrpi papira koju sam sad dobio našao predlog taj gde kaže, obraćaju se Vladi Republike Srbije, znači pišu Vladi i kažu da su razmatrali stanje u opštini i da je zaključeno zbog poznatih događaja, "podrške Kačaničkom Ustavu (Kushtetuta e Kacanikut) i deklaraciji, nepoštovanje odluka Skupštine Republike Srbije, otvorene podrške bivšem rukovodstvu" i tako dalje, "predlaže se razrešenje predsednika opštine Suva Reka" i tako dalje i verovatno je tada ta odluka, ta odluka doneta. Dakle, ako je to kao predlog ovo šta dajete otišlo Vladi, znači, pa Skupštini, pa vas smenili, šta u tome ima nelegalno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nelegalno je zato što samo skupština koja me je izabrala ima pravo da me otpusti, a mene je izabrala Skupština Suve Reke, a ne Skupština Srbije. I zbog toga je to nelegalno i nije postojao osnov za taj korak, ali glavni razlog je bio da se eliminišu svi Albanci sa položaja u opštini, iako je razmer stanovništva u stanovništvu bio 90 posto Albanci, a samo pet posto Srba i nešto Cigana, Roma, a svrha je bila da se preuzme vlast.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li, vi ste sada rekli da je svrha bila da se eliminišu svi Albanci sa rukovodećih položaja, je li tako?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da smo ovde, na primer, prekjuche čitali iz knjige, ne našeg nego svedoka suprotne strane, Volkanga Petriča (Wolfgang Petritsch), podatke o ubijenim funkcionerima Socijalistička partije Srbije 1998. godine koji su Albanci, uključujući predsednike opštinskih odbora, znači ljude na vašem nivou koji su Albanci, da li, dakle, može neko da zaključi ovo šta vi zaključujete da se eliminišu Albanci, ali da su i 1998. godine i 1999. godine i sada, najviše u rukovodstvu te iste opštine o kojoj ovde govorite, Albanci? Je li vam to poznato?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, gospodine Beriša. Prvo, svedok ne može da komentariše iskaz gospodina Petriča, on nije bio prisutan i ne može da da svoj komentar o tome. Ono šta možete da ga pitate je sledeće: da li je ili nije bilo diskriminacije u to vreme i da li su Albanci bili na rukovodećim položajima. To je nešto na šta vi možete da odgovorite, gospodine Beriša, zato što je to tvrdnja koja se iznosi.

SVEDOK BERIŠA: Od trenutka kada sam otpušten kao predsednik opštine 1998. godine, niko nije ubijen iz srske rukovodeće strukture, nije bilo nikavih ubistava sve do početka rata 1998. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Je li je vreme rečeno 45 minta, gospodine Mej?

SUDIJA MEJ: Ratmotrićemo to, ali počnite sa tom pretpostavkom. Ako vam bude trebalo još vremena, onda ćemo da proverimo sat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo, preskočiću, preskočiću neka pitanja. Kažete da su vas navodno smenili pored... Pominjete Vuksanovića lekara i trojica pripadnika tajne službe. Pa dobro, ko vas je smenio? Je l' vas smenila Skupština Srbije o kojoj vi govorite ili su vas smenili pripadnici tajne službe? Čemu ta mistifikacija, gospodine Beriša?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Dovedeni su odlukom srpske Skupštine i trojica njih su bili pripadnici srpske policije, tajne službe, a dvojica su bili poslanici u srpskoj Skupštini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači dvojica su bili poslanici.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne, ne znam ko su bili, ne znam njihova imena, ne znam njihova imena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako znate da su ovo bili pripadnici tajne službe?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Neki članovi Skupštine opštine su ih znali, njih trojicu. Ja ih nisam poznavao, ali radnici koji su radili u Skupštini opštine, oni su ih identifikovali kao pripadnike srpske tajne službe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pa poznavali su ih, kažete, vaši radnici u Skupštini. Dobro, da ne gubimo vreme na to. Molim vas, kažete Boban Vukosavljević koji je posle vas bio predsednik opštine Suva Reka, ubijen je 14. aprila 1999. godine. Da li znate ko ga je ubio?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Njegovo pravo ime je Bobek Vuksanović i on je sin Imera Šedra (Imer Shedra), a njegova majka je bila Vuksanović. On je bio nezakonito dete, vanbračno dete i odraštao je u Suvoj Reci, ali ja ne znam koje njega ubio u martu 1999.

godine, a znam da je bio komandant Kriznog štaba u Suvoj Reci i rečeno mi je da je nosio vojnu maskirnu uniformu kad je ubijen. On nije ubijen u kao lekar.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, pošto ste zapamtili datum njegovog ubistva, pretpostavlja sam da znate i ko ga je ubio. Dakle vi ne znate ko ga je ubio?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Vi ste spomenuli datum, a ja ne znam ko ga je ubio, ja tada nisam bio u Suvoj Reci, ja sam tada bio u selu Šavrovo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam shvatio da je to u vašoj izjavi, taj datum, ali da se na tome ne zadržavamo. A da li znate pod kakvim je okolnostima ubijen, na kom je mestu ubijen?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Samo sam čuo da je ubijen, ali ne znam pod kojim okolnostima, ali ponovo ponavljam da je on bio komandant Kriznog štaba u opštini Suva Reka, od 1998. godine na dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dok ste vi bili predsednik opštine od 1989. godine do 1991. godine, u raznim situacijama kada, imali ste pravilnik, pretpostavljam, ako su poplave, ako je neka kriza, ako su saobraćajni udesi ili nešto, jeste li vi bili komandant Kriznog štaba?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Prema Statutu opštine, da, ali 1998. godine ja nisam bio predsednik opštine, gradonačelnik. Tu funkciju je vršila osoba po imenu Radić. On nije bio gradonačelnik opštine...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite da su vam oduzeli pištolj koji ste kao predsednik opštine dobili radi lične zaštite. Je l' to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne, pištolj mi je oduzet 5. avgusta 1990. godine kada sam bio predsednik opštine. Oduzet je po nalogu ili po naređenju nekoga iz Beograda, ne znam ko je to bio. Radilo se tu o regrutovanju omladine ispred zgrade Narodne

odbrane, a to je pored. Preko puta Skupštine opštine bilo je tri policajca koji su nosili pancir košulje i oni su doneli poziv ili naređenje, zvanično mi saopštavajući da se ja smenjujem sa dužnosti. To je bilo 5. avgusta 1990. godine. Ja sam tada bio predsednik opštine. Položaj predsednika opštine u to vreme sam obavljao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste te godine razrešeni dužnosti, sad kažete 5. avgusta 1990. godine ste razrešeni dužnosti.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: 5. avgusta su mi oduzeli pištolj, 5. avgusta 1990. godine, 5. avgusta, tada su oni oduzeli moj pištolj, a 5. aprila 1991. godine sam izbačen iz moje kancelarije. To su dva različita datuma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste bili predsednik opštine, a policija je smatrala da ne treba da imate oružje.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Komandir policije je bila osoba koja je odlučivala o svemu. Uloga predsednika opštine u poređenju s njim je bila tako mala. On je, u stvari, odlučivao o svemu, on. Policija je imala svu vlast u gradu, to je bila totalitarna policijska država u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na tom primeru ćete to teško da objasnite. Ja ne znam da li znate neku zemlju gde policija ne daje dozvole za vatreno oružje. Da li se negde policija ne pita za dozvole za vatreno oružje?

SUDIJA MEJ: To je komentar koji nije relevantan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kod nas u Jugoslaviji policija izdaje dozvole za nošenje vatrene oružja pa... I pre i sada i to nije ništa novo. Dobro, da li ste vi pored tog pištolja imali još kakvo oružje?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nije mi trebalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A gde ste se nalazili 24. marta?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: U svojoj kući u Suvoj Reci. Moja kuća je iza zgrade Skupštine opštine, zgrade pošte i zgrade Suda, to su tri zgrade jedna do druge, a moja kuća se nalazi iza te tri zgrade.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Znači 24. marta kad je počela NATO agresija, vi ste bili u Suvoj Reci. Navodite da ste videli toga dana srpske vojnike na zvoniku crkve i na terasi pošte. Je li to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Policija, a to nije 24. marta, u policijskoj stanici broj 1, uvek se nalazio minobacač velikog kalibra. Ispred policijske stanice. Uvek je bio tamo stacioniran. Drugi se nalazio u zvoniku crkve i Srbi su tamo konstruisali jednu platformu od dasaka na mestu gde se nalazi zvono i tamo su bila stacionirana četiri snajpera, a ispod toga nalazi se pošta koja ima balkon i oni su bili takođe i na balkonu pošte, a zatim još niže dole, nalazi se robna kuća i policija je bila stacionirana na robnoj kući što joj je davalo pregled nad velikim delom centra grada. Isto tako, bili su stacionirani i u vinskom podrumu. I došli su iz sela Slapuzane (Slapuzhan) i Raštana (Reshtan), bili su takođe stacionirani u staroj pošti u Suvoj Reci. Osim toga bili su u jednoj stambenoj zgradi poznatoj pod imenom "Kula", zatim u zdravstvom centru i isto tako i nad hotelom "Balkan", na vrhu hotela "Balkan". Na svim tim mestima bile su stacionirane policijske snage u gradu Suva Reka, negde od kraja maja ili aprila 1998. godine. Najveća pojačanja došla su u martu 1999. godine. Nakon toga bilo je nemoguće...

SUDIJA MEJ: Molim vas da samo odgovarate na pitanja. Ukoliko bude više pitanja o tome, možete da govorite o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li vi videli, pitam vas, dakle, jeste li vi videli da su oni pucali na nekoga?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne samo jednom, nego mnogo puta, video sam svojim očima. Da bi se prešlo iz jedne kuće u

drugu, morali ste da hodate uz zidove zato što su svuda pucali. Moja kuća gleda na jednu ulicu i u donjem delu te ulice živeli su lokalni Srbi. Oni su sve do nedavno bili naši susedi. Svi do jednog bili su naoružani. Porodica Trajković, porodica Cvetković, porodica Jovanović, svi oni stariji od 16 godina su bili naoružani. Ja sam ih video svojim očima. I sve do juče smo bili susedi. Oni su bili bilo naoružani ili su nosili maskirne, a neki vojne uniforme. Neki su nosili čak ono što nazivamo četničkim šbarema i imali su simbole stare monarhije. Sve sam to video svojim očima, jer delila nas je samo jedna ulica, moju porodicu od njihovih kuća.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vrlo ste opširno sve to objasnili, ali mi niste odgovorili na pitanje jeste li vi videli da su oni nekog ubili?

SUDIJA MEJ: To je drugo pitanje, to nije pitanje koje ste ranije postavili. Gospodine Beriša, molim da odgovorite na pitanje.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Reko sam da sam ih video kako pucaju. Ako govorimo o 26. martu kada je počinjen masakr u zanatskom centru u Suvoj Reci, ja sam ih video tada kako pucaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li videli kada su oni ubili nekoga u Suvoj Reci? Jeste li vi prisustvovali tom događaju?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ja tada nisam mogao da budem prisutan, niko tada nije mogao da bude prisutan jer svako ko je bio tamo, svako ko je izašao na ulicu, za takvog čoveka to bi bila katastrofa, poginuo bi. I iz tog razloga bilo je nemoguće da se bude blizu kad su ubijali ljude. Ipak, oni ljudi na koje je pucano su ubijeni i mi smo se pazili i sakrivali u našim kućama iza zidova. Morali smo da budemo spremni da pobegnemo svakog trenutka, da pobegnemo prema reci, prema drveću kod reke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam vas pitao da li ste vi videli da su oni nekoga ubili, vi kažete da niste videli, je li tako?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nisam ih video kako ubijaju, ali ljudi koji su sada nestali, te su ljude oni ubili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, vi možete da zaključujete šta hoćete. Ja sam vas pitao da li ste videli i dobio sam odgovor. A sad mi kažite, vama su članovi porodice Kući i Ramadani (Ramadani), Ramadana Jašarija (Ramadan Jashari) rekli kako su 24. marta u centru grada neki ljudi opljačkani i ubijeni. Je li to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Rekao sam 25. marta, negde između 6.00 i 6.30 porodica Ramadana Beriše (Ramadan Berisha) i druge porodice sa drugim prezimenima, sa jedne strane puta Prizren - Priština (Pristine), dakle sa desne strane tog puta, pobegli su u naše dvorište i rekli su da je srpska policija ubijala ljude u ulici koja ide prema starom gradu i da je spalila kuću Agima Ramadanija (Agim Ramadani), opisali su kako su tamo došli i kako nisu imali čak ni cipele. Trebalo je da beže prema reci i 25. marta, negde oko 6.30, jer mi smo velika porodica, ima nas 200 ukupno i većina je bila prisiljena da na traktorima i prikolicama prikupi svoju imovinu i da se skloni kod reke na prelazu gradu, jer su se bojali da će policija da dođe svaki čas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači u vezi sa tim drugim događajem, Kući, Jašari i tako dalje, da li ste vi videli neko od tih ubistava ili pljačke? Jeste li to vi videli?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nisam video, jer sam bio na drugom kraju grada. Ali ljudi koji su došli u moju kuću, u moje dvorište, ti ljudi su mi rekli da su oni bili ubijeni, Jašari i drugi, na putu...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Štedite vreme, jer ja ne želim da ga trošim. Da li vi možete da mi kažete o čemu lično vi svedočite, gospodine Beriša? O čemu vi lično svedočite?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Svedočim o masakru od 26. marta.

SUDIJA MEJ: Nije na vama da to kažete. Važan je vaš iskaz. Gospodine Miloševiću, vi svedoka morate da pitate o onome šta je on rekao u svojoj izjavi. Ako želite da postavljate pitanja o tome, to možete da uradite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, gospodine Mej, nema problema. Koliko je selo Savrovo udaljeno od Suve Reke?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Savrovo je na putu, na glavnom putu, nekih pet ili šest kilometara daleko.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A što ste smatrali da treba da idete u to selo?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Tamo imam prijatelja i išao sam tamo, jer sam video mnogo policajaca u Suvoj Reci, u samom gradu. Isto tako otišao sam da odvedem porodicu. Ja, moja žena i moj brat Jašar, to su bili jedini ljudi koji su ostali u kući. On je bio poslovođa na benzinskoj stanici, 26. marta otišao je na posao i nikada se nije vratio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vaš brat je, kako navodite, nesmetano obavljao poslove na radnom mestu 25. marta.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tržnom centru u kome je navodno došlo do ubistava Albanaca...

prevodioci: Molimo svedoka da napravi pauzu posle pitanja, radi prevoda.

SUDIJA MEJ: Gospodine Beriša, prevodioci vas mole da napravite pauzu posle pitanja, a pre vašeg odgovora kako bi prevodioci mogli to da prevedu.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: 26. marta otišao je na posao, na benzinsku stanicu u 12.20. Do 12.20 se ništa nije dogodilo. U

12.20 me je nazvao telefonom i rekao je da je u tržnom centru, na pet minuta, manje od pet minuta od benzinske stanice, odmah do benzinske stanice, rekao je da svi treba da napustimo svoju kuću zato što se u tržnom centru odigrao masakr. To je bio telefonski razgovor. I on mi je predložio da pobeđnem. Ja sam mu rekao "a šta ti čekaš, zašto ti, takođe, ne bežiš", a on mi je odgovorio, "doći ću kući u 5.00, kad mi se završi smena".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Beriša, da skratimo ova pitanja. Vi ste telefonirali nekoj srpskoj porodici da saznate gde se Jašar nalazi, pa ste se... Posle ste opet zvali neku drugu porodicu i tako dalje, da li ste vi bili u dobrim odnosima sa Srbima koji su živeli u Suvoj Reci?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To je tačno. Tačno je da smo mi nazvali porodicu Milutina Trajkovića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja pitam jeste li bili u dobrim odnosima. A da li to znači da ste sve vreme o kome svedočite bili u komunikaciji sa lokalnim Srbima i da niste imali, vi lično, nikakve probleme s njima?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nismo imali nikavih problema, ali oni su rekli da ništa ne znaju o tome šta se dešava. Časni Sude, ako mi dozvolite da dam objašnjenje, moram da kažem... 5. aprila, 5. aprila ove godine taj isti Milutin Trajković koji se nalazi u Srbiji, nazvao je telefonom mog rođaka i rekao zašto su moji rođaci ubijeni između 5. i 6. kraj Robne kuće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite mi da li je u Suvoj Reci... Ko je pitao, Trajković pitao vašeg rođaka, je li tako?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: On je nazvao iz Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je u Suvoj Reci oko 25. marta, 26., 27. i 28., znači govorimo od 25. do 28., da li je bilo borbi?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nije bilo nikavih borbi u Suvoj Reci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi govorite u svojoj izjavi da ste čuli jaku eksploziju i videli kako je srušen minaret na džamiji, je li tako?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da. 28. marta 1999. godine, otprilike oko 11.55 začuli smo snažnu eksploziju. I kad smo pogledali minaret koji se nalazi nekih 300 metara daleko, videli smo da minareta više nema. U međuvremenu unutar tih pet ili šest minuta, na putu koji vodi za Prištinu videli smo jedno kamuflirano vozilo kako ide prema Biraču, tri kilometra od Suve Reke, a gde su bile stacionirane vojne snage. Videli smo da je minaret džamije u Suvoj Reci uništen. Taj dan je bio Bajram (Bajram), a to je, znači, bio praznik za muslimane Albance.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi je li' poginuo neko u toj džamiji?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne. Na svu sreću niko nije bio unura.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Muslimani za Bajram idu u džamiju.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Idemo u džamiju, ali toga dana niko nije išao, jer smo znali šta će da nam se dogodi ako odemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači niste išli u džamiju i za Bajram, jer ste znali da će neko da gađa džamiju, Gospodine Beriša?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je možda bio UČK (OVK, Ushtria Clirimtare e Kosoves) snajperista pa zato niste išli u džamiju? Molim vas ovde ste se zakleli da govorite istinu.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne, OVK nikada nije bila u Suvoj Reci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ništa ne znate, vi ste bili predsednik opštine, politički javni radnik i tako dalje veoma dobro

obavešteni, je l' vi ništa ne znate o delovanju UČK u opštinu Suva Reka.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Aktivnosti OVK nikada se nisu odvijale u samom gradu, oni su bili van, među selima, u brdima, u planinama, OVK je tamo bila aktivna. I tamo je bilo borbi. Bilo je borbi u selu Slapuzan, u selu Semetište (Semetishte), u Dobrodeljane (Doberdolan) i u drugima, međutim nikad nije bilo nikakve mogućnosti da oni tamo uopšte budu zato što su tamo bile jake policijske i vojne snage. Oni su bili u damperu i na prevoju Dulje (Duhel). Vojska bi samo prolazila kroz Suvu Reku, kada bi prolazila između Prizrena i prevoja Dulje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da li znate koliko je Albanaca na području Suve Reke ubijeno od strane UČK u toku 1998. godine i do početka rata 1999. godine? Da li znate koliko je UČK ubila Albanaca u vašoj opštini?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne znam, ne znam da je bilo ko ubijen. To uopšte ne znam. Bilo je ljudi koji su ubijeni na frontu, u ratu sa Srbima, sa srpskom policijom i vojskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja govorim o Albancima koje je ubila UČK na teritoriji vaše opštine. Ne znate ništa o tome?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne znam o čemu govorite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A evo, na primer, ja imam ovde spisak Albanaca koji su ubijeni od strane UČK u vašoj opštini. Ja ne znam da li znate bilo koga od njih: Barjaktari Bafti (Bafti Bajraktari), Bitići Petrit (Bitiqi Petrit), Bedri Gaši (Bedri Gashi), Gaši Ljuman (Gashi Luman), Gaši Ljuždija (Gashi Luzhdija), Gaši Hajrulah (Gashi Hajrullah), Haljoli Ljatif (Halolli Latif), Haljoli Ruša (Halolli Rusha), Krueziju Džemail (Kryeziu Xhemail) ili Džemajli (Xhemjlli), Krueziju Sadri (Kryeziu Sadri), Rotva Sulejman (Rotva Sulejman), Tafa Džemailj (Taga Xhemail), Tafa Ibrahim (Tafa Ibrahim), Tafa Ismailj (Tafa Ismail), Tafa Riza (Tafa Riza), Pecaj Abaz (Pecaj Abaz), da li znate bilo koje od tih imena poginulih ljudi na teritoriji vaše opštine, a koje su ubili UČK?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Znam da je Sadri Krueziju ubijen blizu kioska gde su se prodavale novine. To je bio jedan atentat, a "Biško" je bio načelnik tajne policije, Državne bezbednosti u Suvoj Reci, on je ubijen, za to sam čuo. On je ubijen u radnji. Isto tako Bedri Gaši. Bedri Gaši je ubijen na putu za Raštane, za druge ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači ipak znate za neke zločine i u Suvoj Reci koje je izvršila UČK. Evo, sad ste nabrojali tri.

SUDIJA MEJ: Nije, nije rekao da je ta ubistva počinila OVK, to vi kažete. On je samo rekao da zna da su ti ljudi izgubili život.

SVEDOK BERIŠA: Oni su ubijeni, ali ja nisam rekao ko ih je ubio, jer ne znam ko ih je ubio, nikada nije sprovedena pravilna istraga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite mi šta vi, kao čovek koji poznaje situaciju u Suvoj Reci, mislite ko je ubio te ljude, ove što su, što sam vam ja pročitao, koji su bili aktivisti i funkcioneri i lojalni građani i tako dalje...

SUDIJA MEJ: On je rekao da ne zna ko ih je ubio. Prema tome nema smisla na tome da insistirate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li sigurni da ne znate da ih je ubila UČK? Ni ovaj atentat o kome govorite?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To je posao pravosudnog sistema i vlasti da saznaju ko ih je ubio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, a znate li, znate li, ovo sam govorio o Albancima, jer ste vi Albanac, ali znate li koliko je Srba ubijeno na području opštine Suva Reka? Evo, na primer, počev od ovoga Bogdana Lazića u samoj Suvoj Reci, 23. marta, eto 23. marta, tri četiri dana pre ovoga o čemu svedočite, pa onda Zorana Mihajlovića, pa Radovana Mihajlovića... Dobro, ovo su u

Mušutištu, ali to je sve Suva Reka, a ovo je u Suvoj Reci, da li znate za ta ubistva?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ja znam da je 23. marta ubijen Lazić, tamo u jednoj radnji, znam da je desetak Albanaca ubijeno zbog osvete, na ulici iza pošte, jedna žena i osam muškaraca. Njihovi leševi još uvek nisu pronađeni. Međutim, tu se radilo, dakle, o krvnoj osveti. Radilo se o odmazdi. Policija je ubila osam Albanaca 23. marta i jednu ženu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi, molim vas, kako to znate, jeste li to videli?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nisam ih video, moja kuća je dosta daleko, međutim čuo sam o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Atentat ne znate ko ga je izvršio i kažete da je to stvar pravosudnih organa, a za ove Albance koje niste videli kažete da ih je ubila policija, je li tako? Kako znate ko je izvršio atentat, iako ni to niste videli, je li tako?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Rođaci ljudi koji su ubijeni videli su kako ih policija ubija. Videli su kako policija puca na njihove rođake. I oni su ti koji su rekli da je policija ušla u kuće i ubila ljude kao odmazda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, gospodine Beriša. A da li znate koliko je vojnika poginulo na području opštine Suva Reka, koliko policajaca je ubijeno na području opštine Suva Reka, da li išta znate o tome, gospodine Beriša? Ništa ne znate?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne znam. Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da nastavimo ovde. Znači na Bajram nema nikog u džamiji, niko nije stradao kad je srušen minaret i kažete da nisu išli u džamiju, jer su znali šta će da se desi i odbijate da je UČK bio na minaretu gore, njihov snajperista, pa zato nisu bili ljudi da idu u džamiju i da budi izloženi paljbi. Je li tako ili nije?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, samo trenutak. Ne morate da ulazite sada u raspravu o tome. Već je na to odgovoreno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tvrdite da vas je srpski policajac upozorio da pobegnute u Albaniju navodno zbog opasnosti od paravojnih snaga. Je li to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: 28. marta 1999. godine, oko 17.00, možda 17.20, ne sećam se imena tog policajca... Ne, u stvari, sećam se, to je Đura Nojić, lokalni policajac. On je došao u moje dvorište, dakle Đura Nojić, nisam se setio tog imena kada sam davao izjavu, došao je i rekao mi, "morate da se spremite za 15 minuta, jer bi oni mogli da dođu, vojska i policija. Oni će doći i sve će da vas pobiju. Prema tome spremite se i idite u Albaniju". To je bilo 28. marta 1999. godine i zato sam ja odveo porodicu u Savrovo. Moj brat je još uvek bio na benzinskoj pumpi, pa smo žena i ja pešice otišli u Savrovo kako bismo ih pronašli, kako bismo pronašli druge pripadnike moje porodice. Oni su se takođe morali da se sprema, koliko su to dobro mogli, na traktorima, automobilima i oni su krenuli prema Albaniji. Toga dana je otišlo mnogo ljudi iz Suve Reke.

SUDIJA KVON: Gospodine Beriša, da li je taj policajac bio vaš sused u to vreme?

SVEDOK BERIŠA: Da i nosio je maskirnu uniformu u tom času.

SUDIJA KVON: Kakva je bila atmosfera kada vam je on rekao da napustite selo? Da li ste vi smatrali da je to bila pretnja upućena vama ili da se tu radilo o prijateljskom savetu čoveka koji se brine za sigurnost vas i vaše porodice?

SVEDOK BERIŠA: On je doslovce rekao "idite u Albaniju, jer će drugi da dođu". Mi ga nismo ni pitali ko bi to drugi mogao da bude. I rekao je da će da nam prereže vratove, to su njegove reči.

SUDIJA KVON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Beriša, sada ste rekli, "idite u Albaniju, jer će drugi doći", a niste ga ni pitali ko su ti drugi. Tako ste rekli, je li tako?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u izjavi ste rekli da vam je rekao, "doći će paravojne formacije" i tako dalje. Prema tome, ovo za paravojne formacije ste vi zaključili ili izmislili, jer sad kažete da je rekao "drugi", a da ga niste ni pitali ko su ti ljudi. Je li tako ili nije?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Mi smo znali ko su ti drugi - policija iz Srbije, vojnici iz Srbije, to smo znali. Nije bilo nikakvog razloga da se o tome pita.

SUDIJA MEJ: Vreme je za pauzu. Gospodine Miloševiću, imali ste već tri četvrt sata, međutim, imajući u vidu dokumente koji se uvode preko ovog svedoka, a koji su, po svemu sudeći vama obelodanjeni ranije, mi ćemo da vam, ukoliko to želite, da damo još vremena da postavite i pitanje o dokumentima. Da li želite da postavite pitanja o tim dokumentima ili ne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Možda samo nekoliko, ali ne samo o dokumentima.

SUDIJA MEJ: Dobro. Već ste imali tri četvrt sata. Sada možete da postavljate pitanja o dokumentima, naravno. Pravilno je da imate vremena da to učinite, ali to ćemo... Dakle možete da pogledate dokumenta tokom pauze. Gospođice Romano, ovi dokumenti su nam došli u jednom potpuno nezadovoljavajućem stanju. Moram to da kažem. Ukoliko se dokumenti dostavljaju Sudu, oni moraju da budu poređani, uz dokument mora da ide popis dokumenata, oni moraju da budu uvezani, moraju da budu u satnju u kome se sa njima može raditi. Ja moram da kažem da ukoliko to ne budete uradili na takav način, Pretresno veće će da bude veoma sklono da te dokumente odbaci, jer mi jednostavno ne možamo da radimo sa dokumentima koji nam dođu naslagani u hrpu.

TUŽILAC ROMANO: Časni Sude, ove dokumente mi nismo smatrali dokaznim predmetima, nego kao dodacima izjave. Međutim, mi ćemo, naravno, da dostavimo registrator ili bilo šta što Sudu može da pomogne.

SUDIJA MEJ: Hvala. Gospodine Beriša, sada idemo na pauzu. Molim vas da se vratite za 20 minuta, da nastavite sa svedočenjem. U međuvremenu, molim vas imajte na umu da ne smete ni sa kim da govorite o vašem svedočenju dok se ono ne privede kraju, a to se odnosi i na pripadnika tima Tužilaštva. Sada idemo na pauzu od 20 munta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, da li imate pitanja u vezi sa ovim dokumentima?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam samo prethodno još par pitanja koja mislim da su bitna, a koja će da uzmu možda jedan minut više.

SUDIJA MEJ: U redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na strani 4, u četvrtom pasusu izjavljujete da je vaš sin sa još šestoricom mladića, 15. maja uhapšen. Da li vam je sina ili njegove drugove bilo ko maltretirao, tukao ili na bilo koji način zlostavljao?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: 15. maja 1999. godine, u kući mog strica, moj sin Ljuan (Luan Berisha) i osam drugih, uključujući moje rođake, su bili prisutni. Došlo je nekoliko policajaca, rekli su "šta vi radite ovde", onda su dobili poziv. Došao je poziv od "Miška" koji je bio načelnik tajne policije u Suvoj Reci. On ih nije zlostavljao, nisu ih zlostavljali, ali su im rekli da dođu sledećeg dana, 16., u opštinu. Pitali su mog sina "gde ti je otac"... Rekli su mu da dođe u opštinu sledećeg dana...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali ako sam dobro shvatio...

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da dođu u podne sledećeg dana...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako sam dobro shvatio, Miško Nišavić koga ste sad pomenuli, pošto ste vi i došli u opštinu na poziv koji vam je uputio preko sina, on vam se posle desetominutnog razgovora, kako ovde stoji, izvinio što ste morali da dođete u policijsku stanicu. Da li vas je on ili neko od njegovih kolega maltretirao?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Sledećeg dana, 16. maja, ja i osam drugih smo stigli pred zgradu, ispred zgrade opštine...

SUDIJA MEJ: Gospodine Beriša, molim vas da se koncentrišete na pitanje. Pitanje je bilo da li su vas maltretirali? Molim vas da odgovorite na to pitanje.

SVEDOK BERIŠA: Ne, nisu nas maltretirali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada u vezi sa ovim dokumentima. Vi ste rekli da ste pronašli nekakvu disketu sa imenima, ličnim podacima vojnika, jedinicama, odelenjima kojima su pripadali. To ste pronašli u opštini, je li tako?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Materijal mi je prezentiran o vojnicima. To su neki građani našli u kompjuteru i tu se pokazuju imena i prezimena srpskih vojnika koji su bili u regionu Suve Reke. Bilo ih je oko 600 ili 700 i ja sam to doneo zato što se tu pokazuje broj vojnika po njihovoj sopstvenoj proceni, onako kako oni sami to opisuju u mojoj opštini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to znači da uglavnom ovaj sav papir potiče sa te diskete, je li tako?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam... Samo da jednu napomenu kažem: proverio sa mojim saradnikom gospodinom Ognjanovićem... Mi ovu gomilu papira nismo dobili, ali ne smatram da je to neka posebna, da to ima neki poseban značaj, jer, u stvari, ovde se radi, kao što vidimo, pre svega o spiskovima vojnih obveznika, pa se onda radi o članovima štabova civilne zaštite po mesnim zajednicama. Da li vi to smatrate, kako bih rekao, bitnim, gospodine Beriša, za vaše svedočenje? mislim u čemu je, u čemu je značaj ovih dokumenata po vašem mišljenju?

SUDIJA MEJ: Već sam vam rekao nije na svedoku da to kaže, to je nešto o čemu mi odlučujemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda vidim ovde "Službeni list" u kome se vidi određivanje izbornih jedinica za izbore negde, zabrljano je, valjda 1990. godine, 1991. godine, 1990. godine verovatno, 1992. godine i tako, vidim onda zaključke o nekim školama, ali najveći deo papira su spiskovi, evidencije koji sadrže prezime, ime oca, datum, mesto, ulica i broj, telefon i tako dalje, vojnih obveznika. Onda je tu evidencija vozila, motornih vozila s njihovim brojevima, onda neke pohvale...

SUDIJA MEJ: Da li imate pitanja, mi to sami vidimo. Možda ste u pravu kad kažete kakav je značaj tih dokumenata, ali to je nešto o čemu ćemo mi blagovremeno da odlučujemo. Svedok vam je ovde, imate još dva ili tri pitanja, molim vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nema nikakvih problema, gospodine Mej. Samo jedno pitanje. U čemu vi smatrate, gospodine Beriša, da je značaj ovih papira koje, evo, materijalna sredstva, akumulatori i tako dalje, u čemu vi smatrate da je značaj ovog brda papira koje ste doneli sa sobom za... Kakve to veze ima sa vašim svedočenjem?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Smatram da su ovo prilično važni dokumenti. Prvo, u vezi sa brojem delegata u Skupštini opštine. Vidite da su to sve srpska imena, iako je proporcija stanovništva

bila sledeća: 90 posto Albanaca, prema 5 posto Srba u opštini, tako da se tu vidi da srpska Skupština nije imala ovlašćenja da odlučuje u ime Albanaca. Drugo, što se tiče "Službenog lista", tu se radi, vidi se kulturni genocid...

SUDIJA MEJ: Bojim sa da nemamo vremena da prolazimo kroz sve ove dokumente i mislim da će to da bude na nama, da mi odlučimo o značaju ovih dokumentata u kontekstu ovog suđenja protiv optuženog. Gospodine Tapušковиću, imate li vi pitanja?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Imam za gospodina Berišu. Gospodine Beriša, pre 24. marta, znači tokom 1998. godine i do 24. marta, da li je vama poznato, da li ste znali da je bilo sukoba širom Kosova između OVK i vojske i policije Jugoslavije, baš u Drenici (Drenice)?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Obavešteni smo iz štampe da je došlo do sukoba između OVK i srpske vojske u Drenici, ali samo preko štampe zato što je putovanje do Prištine i Prizrena bilo jako otežano, tako da od 1996. godine nisam putovao ni u Prizren, ni u Prištinu zbog opasnosti na putu, zbog kontrolnih punktova naročito kod Ljubizda (Lubizhde) na putu Suva Reka - Prizren i kontrolnog punkta srpskih policijskih snaga kod Crnoljeva (Carraleve) na putu za Prištinu, tako da posle 1996. godine nisam uopšte putovao.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Nigde u vašem mestu tih sukoba nije bilo? Da li su ti ljudi iz tih krajeva gde je bilo značajnih sukoba dolazili kod vas ili tu negde u vaš kraj dolazili da se sklone od toga?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Bilo je samo izolovanih slučajeva u našoj opštini. Nije bilo mnogo takvih slučajeva, a mnogi su našli utočište u selima oko Suve Reke, a ne u gradu. To je bilo pre jula 1998. godine. Juna 1998. godine.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Oni su se pomerali unutar Kosova, sklanjali se...

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. A druga stvar tiče se i nečega šta ste naveli u svojoj izjavi. Ovde ste rekli na jednom mestu da ste se u jednom trenutku našli u selu Bužalje, je li tako?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I da je u toj kući, kad ste bili nekoliko dana u toj kući, bilo 130 ljudi. To je negde početak aprila meseca.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To je bilo od 29. marta 1999. godine do 3. aprila. Bilo nas je oko 130 i živeli smo u toj kući u Bužalji. To je bila moja porodica, porodica moje žene iz Šavrova i moja porodica iz Semetišta, znači svi smo bili u toj kući, svi smo... I stanovnici te kuće, svi smo tu bili zajedno.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li ste se noću sklanjali u podrum?

SVEDOK BERIŠA - ODGOVOR: Ta kuća nije imala podrum, to je bila obična kuća. Bila je samo u blizini šume.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro, razumeo sam, ali ste vi nakon toga nastavili, pa ste bili u Prizrenu, pa ste onda bili kod svoje tetke i napustili ste Kosovo negde posle 21. maja, je li tako? E, mene interesuje da li znate da je bilo bombi koje je bacaio NATO i koje su padale po Kosovu?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: 3. aprila moja dva sina i ja nismo išli u Prizren, ali moj brat Afrim (Afrim Berisha) je to bio i mi smo se sklanjali po šumama. Posle dva dana oni su se vratili iz Prizrena zato što ih je policija vratila nazad i moja dva sina i ja smo do 7. ostali u brdima i u tom periodu smo noću čuli eksplozije. Ne znamo gde su padale bombe NATO snaga zato što nismo imali nikakve informacije, nismo imali televiziju ni radio, jednostavno smo tokom noći čuli eksplozije, kada su bile u blizini, bile su u blizini, a kada su bili dalje, bile su dalje, ali nismo znali gde su one padale.

A onda sve do noći između 30. aprila i 1. maja, ja sam bio u šumi, došao sam u kuću Hajrije Gaši (Hajrija Gashi), moje tetke, u Suvoj Reci i ostao sam tamo do 21. maja. 21. maja u 10.00...

SUDIJA MEJ: Da se pozabavimo ovim. U redu, gospodine Tapuško-
viću, da li imate još pitanja koja želite da postavite?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Mene interesuje da li zna da je bilo i među Albancima i među Srbima žrtava od tih bombi i da li je to bilo od nekog značaja, da li je to stvaralo strah od tih bombi i ništa više? Da li je mogao on da strada?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Niko nije ubijen od NATO bombi u Suvoj Reci, u gradu i albansko stanovništvo uopšte nije bilo zaplašeno NATO bombardovanjem. Ja sam bio tamo do 21. maja i onda sam deportovan u Albaniju. Tog dana iz Suve Reke deportovano je oko 5.000 ljudi.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Vladimirov (Wladimiroff).

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Ako bi mi Sud dozvolio samo nekoliko pitanja koja se odnose na dokumente, kako bismo to razjasnili.

SUDIJA MEJ: Da, mislim da je naše pravilo bilo da može da postavlja pitanja samo jedan *amicus*, ali možda bismo mogli da napravimo izuzetak

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Gospodine, rekli ste Sudu da niste vi lično našli tu disketu, da li je to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, tako je, ja sam samo dobio materijal.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Ko vam je dao taj materijal? Možete li da nam date ime?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Jedan građanin je to doneo u moju kancelariju. To je bio fotokopirani materijal.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Ja govorim o disketi tako da pretpostavljam da to nije bilo fotokopirano, zar ne?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne, ne, to je bilo kopirano iz kompjutera. Ja sam primio materijal, ja nisam dobio disketu.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Znači vi materijal niste sami štampali?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne, nisam.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam. Imam nekoliko pitanja u vezi sa dokumentima koji nisu bili na disketi. Da li ste vi lično našli te dokumente?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ja sam našao ostale dokumente u kancelariji gde sam radio od 8. oktobra 1990. godine do 30. oktobra 2000. godine, kada sam bio zamenik načelnika odbora. Ja sam te dokumente našao u kancelariji, a ove ranije dokumente su mi predali kad sam bio tamo.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: U redu, hvala vam. Vi ste napravili spisak dokumentacije koji ste predali Tužilaštvu i tu navodite sve dokumente koje ste našli.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Ima u ovoj gomili jedan dokument koji nije na spisku. To je odluka kojom se imenuje upravni organi u Domu kulture "Jovan Jovanović Zmaj" u Suvoj Reci. Da li je to dokument koji ste vi pronašli ili je on greškom u ovoj gomili?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne znam, ali mislim da su svi dokumenti pronađeni u mojoj kancelariji osim prvih koji su mi dati na način kao što sam rekao, u kancelariji...

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Pokazaću vam brzo taj dokument i molim vas da kažete da li je to jedan od dokumenata koji se našao u vašoj kancelariji, zato što se on ne nalazi na vašem spisku. Mogu li da zamolim za pomoć sudskog poslužitelja?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, to sam našao u kancelariji kada sam se vratio na posao.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: To se, časni Sude, nalazi na gomili iza broja 9, ali nije naveden, želim samo to da razjasnim. Imam pitanje koje se odnosi na dokument broj 3 u vašoj gomili i molim da vam ga poslužitelj brzo pokaže. Samo trenutak, samo trenutak. U vašoj izjavi kažete da je to spisak naoružanih Srba u jedinici "Ciganski koljači". Da li se sećate toga?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Zašto to kažete, zato što dokument nema veze s tim, on ne navodi ništa takve vrste.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ljudi na spisku su sve lokalni Srbi iz raznih sela, oni su to sami napisali. To su koljači, to su oni sami napisali, ja to nisam napisao, to je fotokopija.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da, vidim, čujem to šta vi kažete ali šta na dokumentu vidite što se odnosi na "Ciganske koljače"?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Na drugom delu druge stranice.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: U redu, hvala vam.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, da, to je u njihovom rukopisu.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam. Imam sada pitanje o dokumentu broj 4. Molim da poslužitelj ponovo pokaže dokument svedoku, da pokaže drugu stranu. Da li je to vaš rukopis?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne, ovo je njihov rukopis. Govori o pokolju u selu Trnje (Termje) 25. maja 1999. godine, kada je mnogo ljudi pobijeno.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Možemo li to da pročitamo?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Oni su to napisali, pisali su ćirilicom.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Ali pretpostavljate da su to Srbi napisali?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, tako je.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: U redu, hvala vam. Sada imam pitanje o fotografiji, to je broj 5 na spisku.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To je osoba iz sela Raštane.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Nemojte da odgovarate na ono šta vas nisam pitao, čekajte da vam postavim pitanje. Čiji je to rukopis? Da li to znate?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To je rukopis osobe o kojoj se radi tu, ćirilica.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: To je rukopis osobe koja je na fotografiji.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Na poleđini, to je bilo napisano na poleđini fotografije, to je ta osoba.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: U redu, to smo onda razjasnili. Hvala vam. Sada imam još jedno pitanje o broju 13. Da li znate čiji je to rukopis?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ovo sam našao u kancelariji u kojoj sam radio, gde je bio načelnik odbora Stanislav Anđelković, to je njegov rukopis, prepoznajem njegov rukopis i takođe se tu nalaze i brojevi telefona mog brata i moj broj telefona.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da li ste vi tu stranicu izvadili iz jedne gomile stranica ili ste jednostavno tu stranicu našli na svom stolu?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne, ja sam to izvadio iz kalendara i u ćošku se nalazi moj rukopis.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Hvala vam. Časni Sude, to su sva pitanja, samo sam ih postavio da bismo raščistili neke stvari.

SUDIJA MEJ: U redu, izvolite, gospođo Romano.

TUŽILAC ROMANO: Časni Sude, nemam više pitanja za svedoka, imam razjašnjenje o obelodanjivanju. Izjava na engleskom je obelodanjena 15. januara 2002. godine, a prevod 15. aprila, a prilozi su i na engleskom i na BHS-u obelodanjeni 22. maja, tako da je optuženi imao ta dokumenta pre. Isto tako, to je naznačio gospodin Vladimirov. U izjavi je spisak svih dokumenata koji se nalaze u toj zbirci. Na žalost to nije vama predloženo na odgovarajući način, ali mislim da su to dokumenti koji su prilog uz izjavu, da bismo kompletirali izjavu i da bismo potkrepili činjenice o diskriminaciji i o njegovoj smeni sa položaja.

SUDIJA MEJ: Da li želite da uvrstite te dokumente?

TUŽILAC ROMANO: Ne, ja želim da se oni uvrste kao deo izjave, da bi se razjasnili i išli uz izjavu.

SUDIJA MEJ: Da, to je razlika, ako mogu da kažem, bez razlike: ili će da budu uvršteni ili neće, gospođo Romano.

TUŽILAC ROMANO: Ne, mi tražimo da se oni uvrste. Na Sudu je da odluči koliko su oni relevantni, ali smo želim da razjasnim da oni idu uz izjavu svedoka.

SUDIJA MEJ: U redu. Znači oni će da budu deo dokaznog predmeta 240.

SUDIJA KVON: Gospodine Beriša, da se vratimo na 26. mart 1999. godine. Rekli ste da ste oko 14.30 otišli u kraj porodice Gaši (Gashi) i da ste nazvali svog brata Jašara i da ste od njega čuli da je on čuo eksplozije, pucnjavu, čuo krike i vrisku ljudi iz tržnog

centra, a onda su ova trojica koje ste pomenuli tu poginuli. Da li znate da li je iko preživeo?

SVEDOK BERIŠA: Da, bile su dve žene, Vjoljca (Vlolca), Gramoza (Gramoza) i ta treća osoba Šihreta Beriša (Shyhrete Berisha). Oni su prživeli taj pokolj.

SUDIJA KVON: Da li znate gde su sada ta preživela lica?

SVEDOK BERIŠA: Vjolca i Gramoza su u Suvoj Reci. Ona radi u jednoj fabrici, a Gramoza ide u školu. Ja sam ih posetio u njihovoj kući.

SUDIJA KVON: Da li znate šta se deselo sa leševima žrtava koje su tamo poginule?

SVEDOK BERIŠA: Sada znamo da sa nalaze u masovnoj grobnici u Beogradu i mi čekamo da vlasti UNMIK-a (United Nations Mission in Kosovo) iz Prištine zatraže od srpskih vlasti da vrate ta tela. Prema pisanju novina oni su se nalazili u masovnim grobnicama umotani u ćebad. To smo saznali iz prištinske kancelarije. Tokom ekshumacije leševa iz Beograda pronađeni su neki članovi moje porodice. Tu prvo misim na Ljirije Berišu (Lirija Berisha) koja je bila u drugom stanju, u osmom mesecu trudnoće. Njeno telo su prepoznali zato što je bila trudna. I mi tražimo od UNMIK-a iz Prištine da zahteva da se tela vrate.

SUDIJA KVON: Hvala vam, gospodine Beriša. Ja takođe imam nešto da kažem Tužilaštvu. Koliko sam ja shvatio, ovaj svedok, gospodin Beriša, je doveden da svedoči u vezi sa tačkama 66(D), priloga "K" optužnice, "Ubistva u Suvoj Reci" i čuo sam da ima preživelih.

TUŽILAC ROMANO: Odnosi se na činjenice koje su se desile u kafiću u Suvoj Reci i Šihreta Beriša će da svedočiti o tome iduće

nedelje, a ovaj svedok je svedočio više iz prve ruke. O ključnom događaju koji se odnosi na ubistva u kafiću ćemo da imamo svedoka iduće nedelje.

SUDIJA KVON: U redu, hvala.

SUDIJA MEJ: Gospodine Beriša, ovim se završava vaše svedočenje. Hvala vam što ste došli na Međunarodni sud da svedočite. Sada ste slobodni i možete da idete.

SVEDOK BERIŠA: Hvala vam.

TUŽILAC ROMANO: Imamo još jenog svedoka, to je Hisni Beriša (Hysni Sulejman Berisha). Časni Sude, dok čekamo svedoka, ako mogu da se obratim Sudu da ne bismo kasnije imali problema. Mi imamo priloge uz izjavu i radi se o tri priloga: karta, spisak i skice. Ja ću sa svedokom, kada budemo čitali rezime, da prođem to, a u registratoru za Suvu Reku postoje fotografije na koje će to da se odnosi.

SUDIJA MEJ: Ako se radi samo o nekoliko priloga, to nije teško, ali ako dobijemo veliku gomilu kao što samo imali prošli put, onda je to teško.

TUŽILAC ROMANO: Da, mislim da je velika gomila zato što se radi o jednom dugačkom spisku, ali je to sve po redu.

SUDIJA MEJ: Molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK BERIŠA: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istini i ništa osim istine .

SUDIJA MEJ: Izvolite, sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC ROMANO

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Beriša, recite nam vaše puno ime i prezime.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Zovem se Hisni Sulejman Beriša.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Beriša, da li ste rođeni 12. aprila 1948. godine u Suvoj Reci?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Šta ste po zanimanju?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Pravnik.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Beriša, vi ste Tužilaštvu dali izjavu 20. avgusta 2001. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To je tačno.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A 13. marta 2002. godine, u Suvoj Reci ste pred predstavnikom Sekretarijata u Suvoj Reci dobili vašu izjavu koja vam je pročitana, imali ste priliku da je pogledate i da potvrdite da li su činjenice sadržane u vašoj izjavi tačne, da li je tako?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Tada ste takođe dali jedan dodatak vašoj izjavi.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO: Tužilaštvo nudi ovu izjavu zajedno sa dodacima na uvrštenje u spis.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva 241 za original i 241(A) za redigovanu verziju.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Ovaj svedok je sada predsednik Udruženja za nestale i žrtve u Suvoj Reci (Association for Missing

Persons and Victims of War in Suva Reka). On opisuje događaje koji su usledili u Suvoj Reci nakon što se OEBS (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe) povukao 20. marta 1999. godine. Čuo je pucnjavu i mogao je da vidi plamen kako se diže u blizini Tehničke škole na putu za Reštane. Ujutro, 26. marta 1999. godine, srpske snage počele su da granatiraju okolinu Suve Reke iz tenkova i "Praga". Svedok je video mnogo policajaca kako se kreću prema jednoj kući preko puta policijske stanice. Oko dva do tri sata kasnije čuo je pucnjavu iz policijske stanice u blizini kuće Sadeta Beriše (Sadet Brisha) i video je kako iz tog smera dolazi plamen i dim. Sledećeg dana, pošto je video kako policija i dalje pali kuće, svedok je svoju porodicu odveo u kuću jednog suseda gde se u podrumu okupilo 70 do 100 ljudi. Oni su otišli na jedno polje gde su ih uskoro opkolili pripadnici paravojnih formacija i od njih tražili novac i dragocenosti. Jedan od tih ljudi zgrabio je čerku svedoka i zapretio da će da je ubije ukoliko mu ne daju novac. Komandir je tada intervenisao i oslobodio dete svedoka rekavši svedoku da ide u Albaniju. Civili su krenuli u konvoju. Dok su išli, 4. aprila ponovo su ih opljačkali pripadnici paravojnih grupa koji su od njih uzeli otprilike 4.000 nemačkih maraka, da bi im dozvolili da nastave za Prizren. Na putu je izvestan broj civila ubijen i ranjen od strane srpskih snaga. Na prilazu Prizrenu, konvoju je rečeno da se vrati odakle je pošao. Nakon povratka u Suvu Reku, otprilike 6. aprila svedok je video kako gore kuće i ustanovio da je njegova kuća opljačkana. U danima koji su usledili video je kako mnogi pripadnici srpskih snaga u vojnim džipovima i ukradenim automobilima idu po gradu. Pljačkali su radnje i kuće. 12. maja svedok je video kako kolona od otprilike 50.000 civila prolazi kroz Suvu Reku. Razgovarao je sa nekima od njih i oni su mu rekli da je u selu Budakovo (Budakove) došlo do srpske ofanzive i da su im pripadnici paravojnih grupa naredili da idu u Albaniju. Svedok je ostao u Suvoj Reci do 21. maja 1999. godine kad su mu srpske snage ponovo naredile da napusti Kosovo. Svedok kaže da su za te događaje bili odgovorni pripadnici paravojnih grupa i lokalna policija. Otišao je u Prizren i ostao u kući jednog rođaka dok nije došao KFOR (Kosovo Force). Svedok je sledio KFOR pri ulasku u

Suvu Reku 13. juna 1999. godine. Nakon toga svedok je pomagao britanskom forenzičkom timu i preduzeo istragu o masakru porodice Beriša i događajima u kafiću od 26. marta 1999. godine. On opisuje mesto na kome su se nalazili komadi odeće i predmeti na sceni ubistva u kućama žrtava i na groblju. On je doneo izvestan broj dokumenata u vezi sa tom istragom i takođe daje popis ubijenih i nestalih osoba u opštini Suva Reka, kao i broj i vrstu zgrada koje su uništene. Gospodine Beriša, vašoj izjavi je dodata jedna karta i popis imena nestalih osoba. Da li ste vi sačinili taj popis?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, ja sam napravio taj popis i kartu na kojoj su označene lokacije grobova.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Molim sudskog poslužitelja da svedoku pokaže crtež grobova. I isto tako molim da se svedoku pokaže dokazni predmet broj 166, to je registrator koji se odnosi na Suvu Reku. Zanima me tabulator broj 3. Imamo to već otvoreno, možda će vam biti lakše. Ako pogledate tabulator broj 3, videćete da se tamo nalaze fotografije KO141454. Gospodine Beriša, molim vas da nam prvo objasnite crtež, dakle, crtež. Molim sudskog poslužitelja da prvo stavi crtež, dakle crtež koji svedok sada ima. E ovo tu, da. Hvala, hvala. Možete li veoma kratko Sudu da objasnite šta taj crtež predstavlja, šta ste vi to nacrtali?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ovaj crtež pokazuje jedno od četiri groblja u Suvoj Reci, groblja koja su otvorena posle rata i ovde pod brojem 1 nalaze se grobovi porodice Beriša, onako kako su ih pokopale srpske snage. To su ljudi koji su izgubili život u masakru 26. marta u Suvoj Reci i drugim selima.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala. Gospodine Beriša, a sad molim da sudski poslužitelj stavi fotografiju. Ta fotografija pokazuje upravo ono šta ste želeli da pokažete.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da...

prevodioci: Svedok ne govori u mikrofoni.

SUDIJA MEJ: Molim vas, gospodine, da govorite u mikrofon. Ja znam da vam to nije lako, ali, molim vas, da to pokušate da učinite.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da. Tu je ista stvar. Ja sam nacrtao skicu u jednostavnom obliku, ali ovo tu je raskršće, put Suva Reka - Reštane i ovde su grobovi porodice Beriša.

TUŽILAC ROMANO: Hvala. Časni Sude, činjenice o kojima će da svedoči ovaj svedok odnose se na identifikaciju odeće i predmeta koji su nađeni uz žrtve u Suvoj Reci. On je, naime, pratio britansku forenzički tim. Te se stvari nalaze u registratoru Suva Reka, tabulator 3, fotografija i tabulator 4 i 5. Osim ukoliko Sud to posebni ne želi, mislim da to ne moramo da pokazujemo svedoku. Hvala vam, gospodine Beriša, ovo je sve od Tužilaštva.

SUDIJA MEJ: U redu, molim da se fotografija vrati. Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su tačni navodi iz osnovnih podataka da ste bili advokat?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne, nisam bio advokat, možda je tako izašlo u prevodu na engleski. Ja sam radio kao pravnik u jednom građevinskom preduzeću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta ste radili kao pravnik u građevinskom preduzeću?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Radio sam na administrativnim poslovima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li može da se zaključi da vi, dakle, ni u smislu škole niti iskustva, nemate nikakvo iskustvo u istragama u vezi sa izvršenjem krivičnih dela i sličnim istragama?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ja nisam pravosudni stručnjak, ja se tim pitanjem nisam bavio profesionalno. Ja sam se tim pitanjem bavio sa humanitarne tačke gledišta i ja sam ovom Sudu predao materijale koji mogu da budu od pomoći u krivičnom gonjenju. I to su, dakle, dokumenti o vašem osoblju koje je radilo u opštini Suva Reka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U svojoj izjavi navodite da ste od 13. juna počeli sa istragama, je li to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To je tačno. 13. juna, nakon što su trupe NATO pakta ušle, ja sam počeo da istražujem grobove moje porodice Beriša i druge.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A za koju oblast ste vršili istragu, da li samo za Orahovac ili i za okolinu?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Prvo sam, kao što sam već rekao, istraživao sudbinu mojih rođaka, moje porodice. A kasnije se pojavila i potreba da se i drugi slučajevi istražuju i svi su ti slučajevi bili u opštini Suva Reka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A na koji način ste vršili istragu? Da li neposrednim opažanjima ili prikupljanjem nekakvih dokaza ili na neki drugi način? Na koji način ste vršili istragu? "Prvo smo započeli istrage tako što smo pregledali kuće gde su počinjeni masakri. Tamo smo pronašli dokaze o zločini-ma." A za koje incidente ste vi vršili istragu i za koje događaje, osim kad je reč, što ste rekli na početku, što se tiče vaše porodice?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ja sam sprovodio istragu svih masakra koji su se dogodili u opštini Suva Reka od 26. marta do 2. juna 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste se bavili svim događajima, dakle, kako sam vas razumeo, rekli ste svim ili ste se bavili samo Albancima. Da li ste se bavili, ako ste svim i nealbanskim stanovništvom koje je stradalo?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Rekao sam da sam svoje istrage zasnivao na masakrima koji su se odigrali između 26. marta i 6. juna 1999. godine. Ja se nisam bavio incidentima koji su se dogodili nakon 13. juna zato što je tada tamo bio KFOR i oni su time mogli da se bave, to je bila njihova odgovornost.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali u periodu kojim ste se vi bavili, u kojem ste se vi bavili svim tim događajima, krivičnim delima koja ste istraživali, nesumnjivo je da postoje i nealbanske žrtve, vi kažete da ste se bavili svim događajima. Da li imate bilo kakvu nealbansku žrtvu kojom ste se bavili?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Kada je reč o identifikaciji nestalih, taj proces se nastavlja, to se još uvek istražuje. Svi predmeti koji se predaju Udruženju za istraživanje nestalih osoba se razmatraju. Mi razmatramo sve slučajeve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali, gospodine Beriša, ja sam vas pitao, vezano za ono šta ste rekli u odgovoru na prethodno pitanje da ste se bavili svim događajima u tom periodu koji ste naveli. "Svim" pretpostavlja "sve", a ne samo Albance. Pitao sam vas da li imate i jedan primer da ste se bavili nekom žrtvom koja nije Albanac? Samo mi odgovorite da ili ne.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nije bilo nealbanskih žrtava. Ja ne znam ni za jedan takav slučaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi navodite da ste posmatrali srpske snage kako se kreću u vašem gradu da bi informisali ljude oko sebe, je li to tačno? To imate na drugoj strani u drugom pasusu vaše izjave.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Možete li, molim vas, da ponovite pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Navodite da ste posmatrali srpske snage kako se kreću u vašem gradu da biste informisali ljude oko sebe. Je li to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko su ti ljudi koje ste vi informisali?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Civilno stanovništvo koje nije moglo da se brani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su oni bili isto što i vi?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, ja sam takođe bio jedan od tih civila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A je l' to znači da oni sami nisu mogli da vide kuda se kreću srpske snage?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ljudi koji su ih videli su, naravno, sami to videli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da je OEBS bio smešten preko puta Sekretarijata unutrašnjih poslova u Suvoj Reci?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne tačno preko puta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li je normalno funkcionisao u Suvoj Reci OEBS?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne znam šta mislite kad to kažete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažem da li je OEBS normalno funkcionisao u Suvoj Reci, obavljao svoje zadatke i funkcije zbog kojih je bio prisutan? Vi ste sve opažali.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: U periodu o kome sam ja govorio u svojoj izjavi, nije bilo nikakvih pripadnika OEBS-a u Suvoj Reci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, ali vi ste živeli u Suvoj Reci do tog perioda, ja vas pitam za OEBS u Suvoj Reci za vreme dok se nije ovukao, do 20. marta 1999. godine.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: OEBS se nije povikao 20. marta nego 18.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi kažete da je 26. marta u 8.00 počelo granatiranje Suve Reke, do tada je bilo mirno, a kažete da je do 18. bio OEBS. E sada mi odgovorite na pitanje da li nešto znate o bilo kakvim zločinima UČK učinjenim u 1998. godini i 1999. godini na području Suve Reke do tog 26. marta?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Možda niste pravilno shvatili moju izjavu, jer ja započinjem sa svojim zapisima 26. marta. Prvi masakr je bio u 6.30 kada su srpske snage ubile 36 civila, a nakon toga drugi masakr u kojem je ubijeno 48 pripadnika porodice Beriša.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ipak navodite, kad kažete da je 26. marta u 8.00 počelo granatiranje Suve Reke, to vam je na drugoj stranici u četvrtom pasusu, vi dalje navodite da je to uobičajeno pošto je trajalo od avgusta 1998. godine. Vi tako kažete. Iz toga se, dakle, izvlači zaključak za koji vas pitam. Da li tvrdite da dok je i OEBS bio u Suvoj Reci, bilo granatiranje Suve Reke, jer ja to nisam nigde mogao da nađem u izveštaju OEBS-a, jer želim da mi razjasnite tu situaciju?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nije tačno da je Suva Reka bila granatirana, bilo 1998. godine bilo 1999. godine. U raznim selima su bila mesta koja su granatirana iz Suve Reke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako granatirana iz Suve Reke?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Suva Reka se nalazila pod čeličnom opsadom. Srpske vojne snage bile su stacionirane u i oko Suve Reke na mestu poznatom kao Birač u damperu i u vinogradima. Tamo je bila teška vojna oprema u vinogradima i to je korišćeno za granatiranje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Želeo sam da razjasnim ovo šta ste vi napisali u izjavi. Rekli ste "26 marta", to vam je pretposlednji pasus na prvoj stranici izjave koja nosi oznaku broj 2, jer je prva naslovna, znači "26. marta u 8.00 Srbi su sa brda iznad grada počeli da granatiraju područje Suve Reke". Tačka. "To je bilo uobi-

čajeno pošto je trajalo od avgusta 1998. godine". Tačka. Dakle kažete da je 26. marta počelo granatiranje, a da je to bilo uobičajeno i da je trajalo od avgusta 1998. godine i ja sam vas pitao je li to znači da je i za vreme dok je OEBS bio, od oktobra 1998. godine do marta 1999. godine, ni u jednom izveštaju nisam našao ništa o tom granatiranju, pa vas pitam da li vi tvrdite da je od avgusta 1998. godine bilo uobičajeno granatiranje Suve Reke? Ovo sam vam citirao vašu izjavu. Ne ništa drugo. Objasnite mi to.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nije tačno to šta kažete. Istina je da ti položaji... Položaji jugoslovenske vojske su se koristili da se granatiraju sela sa tih položaja oko Suve Reke, ali nisam rekao da su i Suvu Reku granatirali. Jedan deo Suve Reke je spaljen u julu 1998. godine od strane srpskih snaga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, neću da komentarišem činjenicu da se ni u jednom izveštaju OEBS-a ne pominje granatiranje o kome vi govorite, ali da se vratimo na stranu 3 prvi pasus. Vi navodite da ste 28. marta 1999. godine oko 3.00 napustili podrum u koji ste se sklonili 27. uveče. Zašto ste vi otišli u taj podrum? Vi i 70 ili 100 ljudi kako navodite da je bilo u podrumu, što ste se sklonili u podrum?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Opisao sam kako je došlo do pokolja porodice Beriša 26. marta. 27. je policija počela da pali kuće u tom delu grada gde je došlo do pokolja. Došli su do moje kuće gde sam ja sa svojom porodicom i zajedno sa nekim komšijama. Mislili smo da će ona da dođe i kod nas tako da smo odlučili da odemo u podrum da bismo se zaštitili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete na strani 3 vaše izjave, objašnjavate kako su Srbi uvek u napad kretali ujutu, a vi ste otišli u podrum uveče i sklonili se noću u podrum. Da se vi to niste sklonili od bombardovanja NATO, u taj podrum, gospodine Beriša?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Znam da pokušavate da izbegnete istinu, ali ja, u stvari, tvrdim da je svakog jutra počinjalo granatiranje u pravcu sela, to je bila operacija protiv civilnog stanovništva

i vi sami znate kako ste to organizovali. To nije bio razlog što smo otišli u podrum, da smo se plašili NATO-a. NATO nikad nije bombardovao Suvu Reku, niti smo se ikada plašili napada NATO. Oni su bili naši spasitelji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, je l' znate da je bar 5.000 tona bombi sručeno na Kosovo, da li mislite da baš niko od toga nije mogao da pogine, mislim od tih spasiteljskih 5.000 tona bombi, samo na Kosovu?

SUDIJA MEJ: Ovo je sve stvar rasparave.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite maločas da su Srbi granatirali iz Suve Reke sela oko Suve Reke, a ja sam razumeo da su granatirali Suvu Reku, pa recite mi šta je u stvari ono šta vi tvrdite: da su granatirali Suvu Reku ili da su iz Suve Reke granatirali sela oko Suve Reke?

SUDIJA MEJ: On je to jasno rekao. Rekao je da nisu granatirali samu Suvu Reku, već da su granatirali okolna sela. Vi ste ga to pitali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To se odnosilo na 1998. godinu, gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: O kom danu sada pitate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Sada pitam za ovaj period od 26. marta o kome govori.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Beriša. Da li možete da odgovorite na to da li su granatirali samu Suvu Reku ili su granatirali sela od 26. marta?

SVEDOK BERIŠA: Ne, Časni Sude, granatiranje se nastavilo sa istih položaja odakle su bile smeštene srpske snage. To su bile vojne i

policijske snage. Granatiranje sela nikada nije prestalo 1999. godine, ali u martu 1999. godine u gradu Suva Reka nije se radilo o granatiranju. Radilo se o pešadijskoj ofanzivi u martu 1999. godine, kada su ulazili u kuće i ubijali nedužne civile.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dobro, to smo razjasnili, znači. Pošto tvrdite da se niste u podrum sklanjali od bombardovanja, da li to znači da kad vas je policija napadala, kako vi tvrdite, vi ste bili u kućama i na meti policije, ali kad se ona povukla, znači noću, onda ste bili u skloništu? Je l' to činjenica koja se može izvući iz ovoga šta ste rekli?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Istina je da smo mi našli sklonište u jednom podrumu zato što se nismo osećali sigurno, a zbog činjenice da je većina policijskih operacija sprovedena u ranim jutarnjim satima. U 1.00 ja i ostali smo morali da pobegnemo iz podruma i da se sklonimo na drugo mesto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Iz skloništa ste otišli do jedne kuće koja je daleko kilometar i po, je li to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nisam siguran talno koliko je to bilo daleko, ali da, otišli smo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, a čija je to kuća bila i kako je došlo do toga da odete u tu kuću?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Odlučili smo da odemo tamo kako sam objasnio zbog sigurnosti. Kuća je pripadala mom rođaku Idrizu Beriši (Idriz Berisha).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je sve bio s vama?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Otišle su tri porodice, moja porodica, porodica moga brata i moga rođaka, znači otišli smo zajedno sa svojim porodicama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da je paravojna jedinica došla 3. aprila 1999. godine do te kuće i da su imali automatske puške AK-47, je li to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Istina je da 3. aprila 1999. godine, oko 9.00, srpska policija je započela munjevitu operaciju u Suvoj Reci. Video sam ih kako stižu, pale kuće sa zapadnog kraja Suve Reke prema severnom delu, gde sma se ja krio. Negde popodne oni su napredovali, palili kuće i pucali iz oružja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Oni su imali automatske puške AK-47, je li tako? To piše u vašem opisu.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ja nisam stručnjak za oružje, ali znam da su bili naoružani. Nosili su vatreno oružje i noževe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako niste stručnjak, zašto onda tvrdite da su imali AK-47?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ja sam video njihove automatske puške, zato što su one bile uperene u mene i moju ćerku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I vi znate da su to puške AK-47, je li tako?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da je AK-47 osnovno naoružanje UČK, a ne Vojske Jugoslavije i policije?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Možda jeste, ali možda nije bilo tako kako mislite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da se u svim izveštajima OEBS-a ova vrsta naoružanja definiše kao osnovno naoružanje UČK?

SUDIJA MEJ: On je odgovorio na to, ne morate ponovo da odgovorite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa on se bavi istragama, gospodine Mej, sam je rekao. Da li znate da je Suva Reka bila jedan od puteva za prenos oružja iz Albanije, a upravo je ta vrsta naoružanja AK-47 uneta iz Albanije u ogromnim količinama, posle

onog kraha u Albaniji i pljačke magacina vojske. Da li vam je to poznato?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Opisao sam slučaj koji se meni desio, dešavale su se u to vreme i druge stvari. Srpska vojska i policija je stigla u policijskim maskirnim uniformama i oko ruke su imali traku, zastavu, crveno-belo-plavu traku. Pretili su nam puškama, izvukli su moju ćerku iz automobila, postrojili je uza zid i istim oružjem su pretili i meni. Ja govorim o jednom konkretnom događaju, ja sada ne pravim nikakvu analizu.

SUDIJA MEJ: Da li znate bilo šta o transportu oružje od strane OVK iz Albanije?

SVEDOK BERIŠA: Ne, je ne znam ništa o tome, časni Sude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Beriša, sad ste rekli da su imali na rukama trake crveno-belo-plave. Da li vi znate da je crveno-belo-plava hrvatska zastava, a da je crveno-plavo-belo srpska zastava?

SUDIJA MEJ: Svetla su nam nestala i mi ćemo sada da napravimo pauzu. Gospodine Beriša, molim vas da se vratite za 20 minuta. U međuvremenu nemojte ni sa kim da govorite o vašem svedočenju.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naime, svakako ja ne sugeriram da su to bili Hrvati, nego sugeriram da pošto ste pogrešno opisali srpsku zastavu, da vi to niste videli nego da ste pogrešno rekli zato što to niste znali. Je li tako ili nije?

SUDIJA MEJ: Ovo šta vi tvrdite... Šta vi, u stvari, tvrdite da nije u redu sa njegovim opisom. Morate to njemu da kažete tako da on razume. Kakva je bila traka za koju vi kažete da su te trupe nosile?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Bila je crveno-belo-plava. To su boje zastava svih jugoslovenskih naroda, ali crveno-belo-plava je hrvatska boja, a crveno-plavo-bela je srpska zastava. Dakle pošto on tvrdi da je to video, da je stvarno video, onda bi rekao crveno-plavo-bela, ali pošto nije video, onda je pomešao boje i kaže crvevo-belo-plava.

SUDIJA MEJ: Nije lako da se shvati koju stvarno razliku vi opisujete. Možete li da nam kažete kojim su redosledom išle boje na tim trakama? Molim vas, on je već opisao šta je video.

SVEDOK BERIŠA: Da, časni Sude, vidim da optuženi pokušava da okrene stvari naopako. To nije tačno. Možda je problem prevoda, možda sam ja u pitanju, ali ja nisam rekao to šta je on rekao. Ja sam rekao da su one bile crvene-bele, a uniforma je bila plava. Ja mislim da detalji oko boje nisu toliko bitni. Oni su imali, bili su istetovirani i sa četiri "S" na ruci, to je srpski znak četiri slova "S".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, nosili su uniforme, ali ste videli da su tetovirani.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Rekao sam nekoliko puta kakvi su bili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su zapravo ti ljudi o kojima govorite, u stvari, bili pripadnicu UČK, u borbama u Suvoj Reci?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: U Suvoj Reci nije bilo OVK, bila je srpska policija i policija iz Srbije, zato što sam ja rekao u svojoj izjavi da sam ih video. Rekao sam da sam ih video, da su došli iz Srbije. Radi se o policiji koja je došla iz Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle i to znate da je policija došla izvan Kosova, ta koju ste vi videli.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Osoba koja se predstavila kao komandir je rekla "mi smo iz Srbije".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' se vama predstavila?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, ja sam s njim razgovarao kada su pretili da će da streljaju moju ćerku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi na istoj strani navodite da su vam ti ljudi naredili da napustite Kosovo. Je l' to vi tvrdite?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Kad su nam ukrali naše drugoceno-
sti i novac, rekli su nam da krenemo za Albaniju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznat nalog UČK da stanovništvo napušta Kosovo i da ide za Makedoniju i Albaniju?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne, ne znam ništa o takvom nare-
đenju, ali znam da nas je srpska policija izbacila iz naših kuća i iz
naše zemlje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali vi dalje navodite,
upravo sledim ovo šta ste rekli da vas je komandir policije iz Suve
Reke, Milan Šipka, na putu za Žur (Zhur) pored fabrike "Progres"
zaustavio i rekao da se vratite kućama, jer je granica zatvorena, je
li to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Kad su nas držali kao taoce, sve
nas u blizini sela Koriša (Korishe), dva dana kasnije su nam rekli
da krenemo za Albaniju. Usput, na ulazu u Prizren, u blizini fabri-
ke "Farmakos", prisilili su nas da se vratimo, dato je naređenje od
strane Milana Šipke koji je ranije bio šef policije u Suvoj Reci. Tada
je on bio policijski starešina u Prizrenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li ja sad razumem
ovako, ako vam policija ne smeta da odete gde želite, Albanija,
Makedonija, nije bitno, onda vas to oni progone da idete, a ako
vam policija kaže da ostanete kod kuće, vi tvrdite da vas drže kao
taoce, je l' to ono šta vi tvrdite?

SUDIJA MEJ: Nije mi jasna poenta, nije mi jasno pitanje. Kažite
koje je pitanje, u stvari, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa svedok je objasnio da su ih vratili da bi ih držali kao taoce. Znači ako im kažu da idu kući, onda je to zato što hoće da ih drže kao taoce, a ako im ne smetaju da idu kuda žele, onda ih oni to, u stvari, isteruju. Da li je vama jasno, gospodine Mej, o kakvom se iskripljavanju radi?

SUDIJA MEJ: U redu, možete li da odgovorite na to, gospodine Beriša?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Časni Sude, vidim da optuženi pokušava da ponovo okrene stvari naopako. Istina je i ja to ponavljam još jedamput, 3. marta srpska policija nas je izbacila iz naših kuća, proterala nas i poslala u Albaniju, nakon što su nas opljačkali. Usput, u blizini mesta nalazila se reka ljudi koja je bila duga nekoliko kilometara. To su sve bili nezaštićeni civili. U policijskoj stanici u Ljubiždu policija nas je zaustavila i nije nam dozvolila da nastavimo put. Tamo su nas držali kao taoce dva dana i dve noći. Pljačkali su nas još više i još više nas maltretirajući. 5. aprila oko 12.00 naredili su da, da nastavimo put uz Albaniju. Nastavili smo put i došli smo do ulaza u Prizren u blizini fabrike "Farmakos", gde su nas vratili nazad u Suvu Reku. To je istina i to, u stvari, optuženi pokušava da izokrene, da izbegne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite ovo, pošto ste vi tamo bili. Zaustavljao vas je komandir policije Milan Šipka i reko da se vratite kući, jeste se tada vratili u Suvu Reku?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Prvo se pola kolone vratilo nazad, a druga polovina je ostala tu gde je bila. Posle izvesnog vremena, ko god se vratio je bio u pratnji policije sve vreme. Mi smo se vraćali u pravcu Suve Reke, ali nam nije bilo dozvoljeno da skrenemo levo ili desno s puta, niti da odemo na bilo koje drugo mesto. Negde oko 21.00, mi smo stigli u Suvu Reku. Robna kuća u Suvoj Reci... U blizini Robne kuće se nalazio kontrolni punkt policije. Pitali su nas odakle dolazimo i kuda idemo. Rekli smo im da su nas vratili s puta. Jedan od njih, Jovica Popovac koga sam poznao, mi je rekao "kako mogu da vas vrate kućama kad smo vas mi

proterali iz kuća"? Ja sam mu onda rekao za naređenje koje nam je dao Milan Šipka i da to treba da se proveri da li je to naređenje tačno ili ne.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, imate još pet minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Malo mi je tih pet minuta, gospodine Mej. Kažete da vas je policija redovno obilazila od trenutka kad ste se vratili. Da li je to činila da bi ustanovila da li dolazi UČK i da li ima nekih aktivnosti ili vas je neko maltretirao?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: OVK nije bila aktivna u Suvoj Reci ili okolini grada, a kada je reč o zlostavljanju, naravno da je bilo zlostavljanja pa i opljačkali su nas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi navodite da niste saslušali naređenje o zatrpavanju rovova koje je iskopala OVK, je li to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Patrola policije u kojoj je bilo petoro ljudi, a među njima je bio i Siniša Andrejević kog sam poznao, zatim je tu bio Miki Petković i jedan "Goran" kojeg su zvali Ramiz (Ramiz) i osoba po imenu Gogić...

SUDIJA MEJ: Ali odgovorite, molim vas, na pitanje, gospodine Beriša. Nemamo mnogo vremena. Izneti je tvrdnja da je vama naređeno da zatrpate rovove, ali da to niste učinili. Možete li na to da odgovorite?

SVEDOK BERIŠA: Istina je da ja nisam zatrpao te rovove.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O kakvim se rovovima radilo?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Vi to znate bolje od mene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A gde su ti rovovi bili iskopani?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Vi o tome znate, vi o tome imate bolje informacije od mene.

SUDIJA MEJ: Gospodine, ja znam da je možda provokativno to da vi morate da odgovorite na ta pitanja, međutim to su sasvim dolična pitanja. Recite nam gde su bili ti rovovi?

SVEDOK BERIŠA: Ja nisam otišao ni da pogledam zato jer nisam išao ni da ih zatrpavam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li je iz tih rovova UČK pucala na policiju? Samo kažite da ili ne. Molim vas, vreme juri.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nemam nikakve informacije o tome da je OVK odatle ikada pucala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi u izjavi navodite da ste u Prizrenu ostali do 13. juna, je li to tačno? Da ili ne samo.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To je tačno, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači da vas odatle niko nije proterivao?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne, jer nisu znali gde smo se skrivali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li je tačno da ste vi u Prizren otišli da biste se sklonili od borbi između UČK i vojske i policije? Da ili ne samo.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne, otišao sam tamo nakon što je jugoslovenska policija proterala kompletno stanovništvo Suve Reke 21. maja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, na strani 6 navodite da ste u 15.00 kada ste počeli, to znači u junu mesecu, započeli istragu na mestima gde su poginuli članovi vaše porodice, jeste tako izjavili?

SVEDOK BERIŠA - ODGOVOR: Da, to je tačno. Tamo sam počeo istragu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je u severnom delu Suve Reke, je li tako?

SVEDOK BERIŠA - ODGOVOR: Da, tamo gde se odigrao masakr.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Navodite da je kafić bio spaljen i da je eksplozija izbila sve prozore, je li tako?

SVEDOK BERIŠA - ODGOVOR: Kafić je bio spaljen, tamo je bilo mnogo čaura i dosta odeće koja je tamo ostala, odeće pogubljenih žrtava. Takođe meci i čaure.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako je moguće, pošto je, kažete, eksplozija izbila sve prozore, ostao neoštećen zamrzivač, grejalica delimično, a kafić spaljen, a u njemu takva eksplozija kakvu vi navodite?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Kad je reč o tehničkim detaljima vatre i o tome zašto frižider nije bio zapaljen i nije izgoreo, žao mi je ali da li je to izgorelo ili ne, da li je tamo bilo nekih tragova, to ja ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, u tom kafiću kažete da je bilo puno čaura i okvira municije. Da li to znači da se iz te prostorije u kojoj ste se vi nalazili pucalo?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nije bilo nikakve pucnjave, tamo je došlo do pogubljenja. To je bilo u kafiću. Pucanje je bilo u kafiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa znači da se iz tog kafića pucalo kada je bilo toliko čaura u kafiću. Vi ne govorite o mecima nego o čaurama.

SUDIJA MEJ: Ili se pucalo unutar kafića.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To je bila jugoslovenska policija, vi ste bili njihov komandant. Cela porodica Beriša bila je tamo. 48 ljudi, među njima 18 dece. Bilo je staraca, bilo je žena. Svi su saterani u taj kafić i tamo su svi pogubljeni pucnjavom iz vatrenog

oružja i zatim je ta kuća zapaljena kako bi se prikrili tragovi zločina. Postoje svedoci koji su preživeli taj masakr i koji mogu da svedoče o tome i o tome šta se tačno tamo dogodilo.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, imate još dva pitanja za ovog svedoka. Imali ste skoro sat za njega.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam još dosta pitanja, gospodine Mej, jer on ovde tvrdi stvari koje su potpuno kontradiktorne. Čaure se nalaze na mestu sa koga se puca...

SUDIJA MEJ: Na mestu odakle se puca, a gde meci idu, to je nešto drugo. Idemo dalje, imate još dva pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Meni je dva pitanje potpuno nedovoljno. Molim vas, ispred vrata ste videli rupu 80 puta 80, punu čaura, da li je to bio zapravo mali deo iz koga se pucalo.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: O kojim vratima govorite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa rekli ste da ste ispred vrata kafića videli rupu 80 puta 80, punu čaura. Je l' to bio neki mali rov iz koga se pucalo, dakle?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne, ne, grešite. Pogrešno su vas informisali. Nije bilo nikakvog rova tamo. Ispred vrata nalazilo se jedno mesto na kome ljudu čiste cipele pre nego što uđu u kuću, o tome se radilo. Nije to bio nikakav rov.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da ste na 40 metara videli osušenu lokvu krvi, a vi ste to videli 13. juna, dakle posle dva meseca od događaja, posle svih letnjih i prolećnih kiša, sunca, životinja, pasa i tako dalje, posle dva meseca ste videli lokvu krvi osušene. Je l' to tvrdite?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To sam rekao, međutim vi ste to drugačije protumačili. Prvo, masakr porodice Beriša odigrao se iza kuće u kojoj se nalazio OEBS. Tamo su pronađene mrlje od krvi. Isto tako, na mestu gde je Nedžmedin (Nexmedin) povređen kada

je pokušao da uđe u kafić, takođe se nalazila krv. Tamo smo našli i njegovu krvavu odeću. Nije to bilo ovako kao što ste vi to opisali, kako vi to tumačite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vremenska razlika između tog 13. juna kad ste vi došli, kolika je, dva i po meseca?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Mislím da ljudi koji su radili obdukcije to mogu bolje da kažu, koliko su bile stare te mrlje krvi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite mi, pošto govorite o uništenim kućama u Suvoj Reci, kažete prvo da je pod tačkom 3 u pregledu broja događaja koje ste obradili, da je od 11.955 kuća u opštini Suva Reka uništeno 9.000 i tako dalje, što je 83 posto, a u narednoj rečenice navodite da je ukupno uništeno 1.960 kuća. Koja je brojka tačna?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Moram da vas podsetim, časni Sude da je u kratkom vremenskom razdoblju od 25. marta do 6. juna policija i vojska u opštini Suva Reka, da su oni preduzimali razne vrste akcija. Masakrirali su civilno stanovništvo 25. i 26. marta 1999. godine, zatim došlo je do masakra u selu Trnje...

SUDIJA MEJ: Gospodine, vreme koje imamo na raspolaganju je ograničeno. Mi moramo da završimo sa vašim ispitivanjem. Molim vas da se koncentrišete na pitanje.

SVEDOK BERIŠA: Želeo sam samo da vas podsetim na masakre kroz koje sam ja prošao u Suvoj Reci.

SUDIJA MEJ: To imamo na umu. Mi znamo šta ste vi rekli u svom iskazu. Međutim pitanje koje vam je postavljeno odnosi se na uništene kuće. Recite koliko je kuća uništeno? Da li se sećate ili ne?

SVEDOK BERIŠA: Sećam se, međutim najvažnija stvar su ljudski životi, a ne kuće. Ja govorim o žrtvama koje su izgubile život.

SUDIJA MEJ: Naravno, to razumemo i naravno da razumemo to da su se vama i vašoj porodici dogodile grozne stvari i da ste pretrpeli težak gubitak. Međutim, vi morate da imate na umu da je ovo krivično suđenje u kome se ovom optuženom sudi za veoma teška krivična dela. Zato imamo na raspolaganju ograničeno vreme. Stoga morate da nastavite da vidimo koji je deo vašeg iskaza za nas relevantan. E sada, rečeno je da ste vi nešto izjavili u vašoj izjavi. U vašoj izjavi stoji: "Kad je reč o kućama, broj je 9.895 od ukupno 11.955, uništenih kuća. To daje procenat uništenih kuća od 83,47 posto. Zatim se dalje kaže: "Ukupno je uništeno 1.960 kuća". Možete li sada da razjasnite zašto je došlo do toga što se čini da predstavlja nepodudaranje vaših brojki?

SVEDOK BERIŠA: Časni Sude, opština Suva Reka broji 42 sela. Tek jedno od tih sela nije spaljeno. Sva druga sela su zapaljena, neka od njih 100 posto. Prema tome, prvi broj koji ste spomenuli 11.000 i nešto, 33 posto kuća je zapaljeno u celoj opštini, a ovaj broj od 1.000 i nešto kuća, taj se odnosi samo na grad Suva Reka.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, vidimo šta stoji u izjavi. Izgleda da je došlo do neke vrste protivrečnosti. Imate još jedno, zadnje pitanje, jer ste već imali dosta vremena za ovog svedoka. Ovo će da bude vaše poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tački 4 na strani 8 kažete da su granatirane i spaljene 21, da je granatirana i spaljena 21 obrazovana ustanova, a u narednoj rečenici da je uništeno 15 obrazovnih ustanova. Dakle opet jedna prilično velika razlika, a sad sve zajedno: na koji način su sve te kuće, ustanove i sve uništeno? Je l' to uništeno u ratnim dejstvima ili na neki drugi našin?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Svo to unuštenje kuća, škola i verskih objekata napravila je policija u njihovim raznim operacijama.

SUDIJA MEJ: Dobro. Gospodine Vladimirov (Wladimiroff)... Ne, ne, nema više pitanja za vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ukazao bih na jednu opet specifičnu situaciju. Mi ovde imamo svedoka koji je u isto vreme istražitelj diletant, kako sam kaže koji u svojstvu svedoka objašnjava ono šta je saznao kao istražitelj diletant. Ja mislim da ova druga strana zaista ima mašte kad formira ovakvu vrstu svedoka. Ja ne znam u kojoj ulozi se on i u koliko uloga nalazi u ovom trenutku ovde, u ovom ispitivanju?

SUDIJA MEJ: Na Pretresnom veću je da utvrdi kakva je relevantnost njegovog iskaza i koju težinu treba da mu da. Gospodine Vladimirov, imate li pitanja?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da, imam. Gospodine, ima nekoliko pitanja koja bi mogla da budu od pomoći Sudu. Na strani broj 2 vaše izjave govorite o tome šta se dogodilo desetorici albanskih civila iz nekoliko porodica nakon što su srpske snage 21. marta rekle da su neki srpski civili ubijeni. Vi ste, znači, rekli u vašoj izjavi da je tih 10 Albanaca ubijeno, da li se sećate toga?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, to se dogodilo 22. marta 1999. godine.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Jeste li to lično videli ili ste o tome čuli?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To se dogodilo daleko od moje kuće. I za vreme istrage, ja sam to saznao.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da li ste saznali kako je došlo do tog ubistva, gde su ubijeni, ko ih je ubio?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, to smo odmah shvatili poslednje 22. marta, da je u starom delu Suve Reke, u centru, srpska policija ušla u neke kuće i tamo ubila civile. Među njima je bila jedna žena od 70 godina.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala. Prema tome, da li sam onda u pravu ako smatram da vi niste bili očevidac ono-

ga šta se onde govorilo i vi ste uspeli da rekonstruišete ono šta se dogodilo.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ima svedoka koji su taj incident preživeli. Ako ima potrebe, časni Sude, ja mogu da dam imena svedoka koji mogu da svedoče pred ovim Sudom.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Imam još nekoliko pitanja koja se odnose na popis koji ste vi sačinili. Naime, malo me zbunjuje nešto. Danas je Sudu predat jedan popis koji se zove "aneks B", a ranije su amikusi dobili jedan popis koji izgleda da je isti, ali izgleda da nije. Mogu li to da pokažem svedoku, časni Sude? Dakle prvo ću svedoku da pokažem listu, popis koji je danas uvršten u spis, a onda ću da mu pokažem ono šta su amikusi ranije dobili. Ovo, gospodine Beriša, je lista koju smo danas dobili. A sada pogledajte, molim vas, sledeći popis, da li prepoznajete taj popis?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da li je to isti popis ili različiti popis?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To su, otprilike, isti popisi. Radi se tek o drugačijem redosledu imena.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Pa da budemo precizni, gospodine Beriša. Na listi koja je danas predata nalazi se 528 imena, a na ovoj drugoj listi nalazi se 343 imena. Prema tome, ipak postoji neka razlika, zar ne?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Postoje razlike, jer tada nije bilo moguće da se na listu stave sva imena ubijenih i nestalih, a u međuvremenu smo uspeli još da dodamo.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Pokazaću vam ponovo ovu drugu listu. Mogu li da zamolim sudskog poslužitelja da listu ponovo da svedoku? Videćete da na nekim stranama postoji nešto upisano rukom. Da li je to vaš rukopis?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala. Dobro, daću vam sada ponovo originalnu listu i molim vas da pogledate stranicu na kojoj se vidi broj 121, 122 i 123. Dakle na originalnoj listi uporedite to, molim vas, sa ovom drugom listom, sa istim brojevima. Primećujete li neku razliku?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da li možete da nam kažete u čemu je razlika?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Razlika leži u popisu masakra u selu, a u međuvremenu smo dodali i masakr u selu Šavrovo kao i masakr u Trnje, to je dodato.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Ako pogledate zadnju kolonu u kojoj se nalaze vaši komentari, pretpostavljam da je to tako, zar ne? Dakle na desnoj strani popisa, zadnja desna kolona, to su vaši komentari zar ne?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Nisam dobio prevod.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Izvinjavam se, ponoviću pitanje. U zadnjoj koloni ovog popisa sa desne strane nalaze se neke beleške. Te beleške su vaši komentari, da li je to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da. Na primer ponegde nije poznata starost ili sam ponekad, na primer, stavio starost od 65 godina i u toj koloni stoji da li je neko ubijen ili je nestao. Na primer, ako uzmete datum 21. mart 1999. godine i onda imamo tu informaciju od porodice kog dana je ta osoba ubijena.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala. To nas dovodi do osme kolone, a ako pogledate osmu kolonu videćete da je u osmoj koloni mesto ubistva i, zatim, datum ubistva.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Kako ste ustanovili datum ubistva? Jeste li vi videli ubistvo ili vam je to rečeno ili ste možda videli neke dokumente?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: U nekim slučajevima ja sam bio očevidac, a u nekim slučajevima to dolazi na osnovu istrage koju sam sproveo.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Znači, ili ljudi su vam rekli ili ste videli dokumente ili su vam samo ljudi rekli?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To su opisi koje su dali očevici, članovi njihovih porodica.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Pa sad ako pogledamo kolonu 3 i 4 u kojoj je ime oca i prezime...

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE:... kako ste došli do tih podataka?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Prvo, kad je reč o Berišama, to su članovi moje porodice, tako da sam ja znao njihove očeve.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da, ali kako ste došli do toga da je neko bilo nestao, bilo poginuo i onda došli do njihovog imena?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Masakr Beriša 26. marta dogodio se u četiri kuće. Dogodio se u porodici Muslija Beriše (Musliu Berisha)...

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Znam, međutim ovde imamo popis od više od 500 imena. Mene zanima kako ste vi utvrdili sva ta imena. Kako ste utvrdili ko je ubijen, ko je nestao, gde i kada?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Prilikom pregleda tela 1999. godine, kada su radili međunarodni forenzički timovi, oni su tokom svog rada identifikovali tela. Ja sam bio neka vrsta veze, karike između porodice i forenzičkih timova Haškog tribunala. I svi ljudi koji su tražili svoje najdraže, popunili bi jedan formular *ante mortem* formular u kome su opisali nestalu osobu kako je izgledala zadnjih dana kad je ta osoba viđena.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala, to nam je od pomoći. Međutim ja vam sad kažem da sam video izveštaj jednog nemačkog forenzičkog tima i da oni vrlo često u svojim formularima navode "ime nepoznato". Mene sada zanima kako vi možete da ustanovite ime te osobe, ako se ne nalazi na vašem popisu?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ljude su pripadnici njihovih porodica identifikovali. Rođaci su identifikovali tela i oni su imali informacije o tome kako je osoba izgledala zadnjeg dana pre nego što je nestala, koju odeću je nosila i tako.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Jeste li vi prisutni za vreme svih tih identifikacija ili su vam to porodice rekle?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ja sam uvek bio prisutan pri identifikacijama.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Hvala, to su bila sva moja pitanja.

TUŽILAC NAJS: Pitam se da li Sud možda želi da ja uvrstim i ovaj drugi popis?

SUDIJA MEJ: Da, to možemo da uvrstimo. Da li će možda 240(A) da bude odgovarajući broj?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Ja za potrebe zapisnika konstatujem da sam i ja svojom rukom nešto označio žutom bojom i opisao brojeve stranica.

sekretar: To će da bude dokazni predmet 241(B)

SUDIJA MEJ: U redu.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC ROMANO

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Dok ste vi bili predsednik Komisije za nestale u Suvoj Reci, vi ste sami sproveli istragu o događajima koji su se dogodili u vašem gradu. Da li je to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ne samo u gradu Suva Reka nego i u celoj opštini Suva Reka?

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: I vi ste tokom svog rada sastavili ove liste koje su došle uz vašu izjavu, 528 imena, da li je to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To je bila situacija u ono vreme. U međuvremenu je možda došlo do promena, možda su iskrle neke nove činjenice, neke su stvari možda dodate, ali ja nove liste još nemam sa sobom.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da, upravo to želim i da kažem. Taj projekt na kome vi radite stalno traje, on još uvek traje. Da li je to tačno?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da. Rad se i dalje nastavlja i nastaviće se i u budućnosti.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Ponekad ste, znači, vi odštampali jednu kopiju liste koja odražava trenutno stanje vaše istrage, zar ne?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Želim da razjasnim još jednu stvar. Ja sada ovde imam oba popisa. Prvi popis bio je jedan od glavnih popisa koje nam je dao gospodin Beriša. A poslednji popis koji nam je dao uz svoju izjavu je ovaj koji smo mi ponudili uz spis i to je ovaj koji sadrži 500 i nešto imena. I zadnje pitanje, gospodine Beriša. Mislim da je došlo do zabune u vezi broja uništenih kuća. Vi ste sproveli istragu i ustanovili ste koliko je kuća unušteno u opštini Suva Reka, a to ste onda izrazili i u procentima. Ja ću da vam ponovo pročitam ono šta piše u vašoj izjavi, pa ću da zatražim da to

razjasnite. Možda je tamo došlo do greške. Dakle, vi kažete da ste brojeve za taj deo vaše istrage dobili iz Uprave za upravu i razvoj u Suvoj Reci. Broj koji se tamo spominje je 9.895 od 11.955 kuća. To daje procenat od 83 posto uništenih kuća. Vi dalje nastavljate i kažete da je 1.960 kuća samo uništeno. Šta ste zapravo hteli da kažete kada ste napisali tu brojku od 1960 kuća.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: To se odnosi samo na grad Suva Reka, ovaj drugi broj se odnosi samo na grad.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Znači od 9.895 uništenih kuća, 1.960 uništeno je u samom gradu Suva Reka.

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A ostale kuće nalaze se po celoj opštini?

SVEDOK BERIŠA – ODGOVOR: Ostatak je raštrkan po 41 selu u opštini Suva Reka.

TUŽILAC ROMANO: Hvala vam, nemam više pitanja.

SUDIJA MEJ: Gospodine Beriša, time je vaše svedočenje završeno. Hvala vam što ste došli da svedočite na Međunarodni sud. Sada možete da idete.

SVEDOK BERIŠA: Hvala vam, časni Sude, što ste mi omogućili da opišem deo onoga šta se dogodilo meni i zločine koji su se 1999. godine dogodili u Suvoj Reci.

TUŽILAC ROMANO: Časni Sude, još imamo vremena. Imam još jednog svedoka.

SUDIJA MEJ: Da, najbolje da započnemo. Neka svedok da svečanu izjavu.

SVEDOK MIČEL: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite, sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC ROMANO

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospođo Mičel, možete li Sudu da kažete svoje puno ime?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Sandra Li Mičel (Sandra Lee Mitchell)?

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Koje ste nacionalnosti?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Amerikanka.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Kada ste rođeni?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: 2. maja 1962. godine.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Časni Sude, želim da kažem brzo o čemu će svedokinja da svedoči, ali isto tako želim da vam da ukratko kaže svoju biografiju.

SUDIJA MEJ: U redu.

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Ja sam advokat i bavim se advokaturom u Sjedinjenim Američkim Državama (United States of America) već sedam godina. Radila sam na polju ljudskih prava na Balkanu, u Bugarskoj (Bulgaria), Albaniji i na Kosovu, u Makedoniji kao i sa nekim institucijama OEBS-a u Varšavi (Warsaw) i u Beču (Vienna). Radila sam i za nevladine organizacije po pitanju ljudskih prava i radila sam i za OEBS u različitim misijama te organizacije.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala vam. Gospođo Mičel, vi ste Tužilaštvu dali izjavu 12. maja 2002. godine, da li je to tačno?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: 2. jula 2002. godine vi ste takođe bili na sastanku ovde u Hagu sa predsedavajućim službenikom gde ste potvrdili da je vaša izjava tačna?

SVEDOK MIČEL – OGDOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Imam još jedno pitanje. Tada ste napravili jedan prilog, kada ste priložili nekoliko dokumenata koje ste doneli u Hag, da li je to tačno?

SVEDOK MIČEL – OGDOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC ROMANO: Tužilaštvo podnosi izjave i dodatke u spis.

sekretar: Biografija će da ima broj, dokazni predmet Tužilaštva broj 242, a izjava će da ima broj dokazni predmet Tužilaštva 243, za original, a 243(A) za redigovanu verziju. Biografija nosi broj, dokazni predmet Tužilaštva 242.

prevodioci: Molim vas da usporite dok čitate.

TUŽILAC ROMANO: Izvinjavam se prevodiocima i stvarno ću da pokušam da usporim. Između novembra 1998. godine i aprila 2000. godine gospođa Mičel je bila direktor Odeljenja za ljudska prava (Human Rights Division) u OEBS-u na Kosovu. Pre toga, u maju i oktobru 1998. godine ona je bila pravni savetnik u OEBS-u za demokratske institucije i ljudska prava. U tom svojsvu određena je za planiranje misije i raspoređivanje tima za misiju KVM (OSCE Kosovo Verification Mission). Kad je postala direktor Odeljenja za ljudska prava na Kosovu, preuzela je na sebe mnogo odgovornosti, među kojima je bio vođenje istraga i izveštavanje o ključnim ljudskim pravima i kršenjima istih, kao i kršenja humanitarnog prava, pre, za vreme i posle vazdušne kampanje NATO 1999. godine. Bila je načelnik za vezu sa OEBS-om, sa Međunarodnim sudom, agencijama UN (United Nations), nevladinim organizacijama, sa medijima po pitanju ljudskih prava kao i na razvijanju operacija praćenja ljudskih prava na Kosovu. OEBS KVM je imao 75 članova osoblja na 43 mesta na terenu. Ovaj svedok je birao i nadzirao

dva terenska koordinatora od kojih je svaki vodio pet ili 10 viših oficira za ljudska prava koju su nadzirali 10 ili 20 oficira i nacionalno osoblje. Nakon povlačenja sa Kosova u martu 1999. godine, OEBS i KVM su nastavili da prikupljaju informacije i prate situaciju sa ljudskim pravima na Kosovu putem razgovora sa izbeglicama. Svedok, u njenom svojstvu kao načelnik Odeljenja za ljudska prava OEBS, je nadzirao i davao zadatke za više od 200 osoblja koji su bili u izbegličkim logorima širom Albanije i Makedonije i koji su razgovarali sa izbeglicama i od njih nabavljali izjave i prikupljali informacije. Svedok kaže da tokom dvanaestomesečnog perioda od oktobra 1998. godine i 1999. godine rad Odeljenja za ljudska prava OEBS-a na Kosovu imao tri faze i odvijao se na tri različita mesta i to je odraženo u izveštaju od oktobra 1998. godine i 1999. godine koji se zove "Kako viđeno, tako rečeno" (As Seen, As Told), delovi 1 i 2. Sve informacije u pripremi ovog izveštaja su prikupljene pod direktnim nadzorom svedoka. Pisanje i izdavanje dva toma izveštaja je pripremljeno pod njenim direktnim ovlašćenjima u Prištini. Ovo predstavlja faze 1 i 2 rada na Kosovu, između oktobra 1998. godine i juna 1999. godine, fazama pre konflikta i za vreme samog konflikta. Tom dva predstavlja treću fazu rada OEBS-a na Kosovu, znači neposredni period nakon sukoba koji se završio demilitarizacijom OVK u oktobru 1999. godine. Svedok kaže da nakon završetka NATO kampanje u junu 1999. godine, OEBS je odmah ponovo uspostavio svoje prisustvo za vraćanje ljudskih prava na Kosovu. Tokom narednog perioda prikupljali su podatke iz prve ruke o navodnim kršenjima ljudskih prava koja su uglavnom počinjena protiv manjinskog srpskog i romskog stanovništva. Takođe je pomagala Međunarodnom sudu pri identifikaciji ljudskih ostataka i prikupljanju informacija koje su se odnosile na navodna kršenja humanitarog prava. Svedok će da govori o tome da u svako doba Odeljenje za ljudska prava je koristilo standarde i opšte prihvaćene norme koje se koriste u konvencijama o međunarodnim ljudskim pravima uključujući Ženevske konvencije (Geneva Conventions) pri verifikovanju navodnih kršenja. Kada je stigla u Hag, gospođa Mičel je dala Tužilaštvu kopije dokumenata i memoraduma gde su izneti suštinski zadaci, operativni plan Ode-

lenja za ljudska prava KVM, standardna procedura rada u kojoj se iznose akcije koje su potrebne da bi se dokumentovala ozbiljna kršenja humanitarnog prava i konkretno specifikovala detalje. Takođe je dala i kopije izveštaja u vezi sa izbeglicama. Radi se o sedam dokumenata i oni su deo priloga koji se prilaže tokom procedure po Pravilu 92bis.

SUDIJA MEJ: U redu, sutra ćemo da počnemo sa unakrsnim ispitivanjem. Gospođu Mičel, mi moramo sada da prekinemo raspravu. Molim vas da se vratite sutre u 9.00, a dotle vas molim da ni sa kim ne razgovarate o vašem svedočenju sve dok se ono ne završi, a to uključuje i članove osoblja Tužilaštva.

TUŽILAC ROMANO: Časni Sude, imam jedan zahtev: da li svedoku dozvoljavate da tokom unakrsnog ispitivanja konsultuje svoje beleške?

SUDIJA MEJ: Da li su to beleške koje ste pravili u to vreme?

SVEDOK MIČEL: Radi se o samim izveštajima kao i o beleškama koje rezimiraju, u stvari, sadržaj izveštaja.

SUDIJA MEJ: U redu, to je u redu.

TUŽILAC ROMANO: Hvala vam.

SUDIJA MEJ: U redu, rasprava se nastavlja sutra u 9.00.